

Heidi Jokinen, Kia Vilén

Mikä ajaa optikoksi?

Kyselytutkimus kevään 2017 valintakokeisiin kutsutuille hakijoille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Optometrismi

Optometrian tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

17.11.2017

Tekijät Otsikko	Heidi Jokinen, Kia Vilén Mikä ajaa optikoksi? – Kyselytutkimus kevään 2017 valintakokeisiin kutsutuille hakijoille
Sivumäärä Aika	37 sivua + 1 liite 17.11.2017
Tutkinto	Optometrismi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Optometrian tutkinto-ohjelma
Suuntautumismuutostohto	Optometria
Ohjaajat	Lehtori Nina Gould Lehtori Juha Päällysaho Lehtori Kajsa Sten
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevien taustoja, motivaatiota ja käsitystä optisesta alasta. Tavoitteena oli saada selville, miten paljon yhteisiä tekijöitä hakijoilla on keskenään ja miten heidän käsityksensä alasta eroavat toisistaan. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää jatkossa optometrian koulutusohjelman markkinoinnissa niin uusille hakijoille kuin opinto-ohjauksesta vastaaville henkilöille.</p> <p>Teoriaosuudessa käydään lyhyesti läpi Metropolia Ammattikorkeakoulua ja optometrian tutkinto-ohjelmaa. Tarkemmin tarkastellaan tekijöitä, jotka vaikuttavat koulutusvalintaan. Kyselyn tulokset on käyty läpi teoriaosuuden jälkeen.</p> <p>Kyselytutkimus toteutettiin määrällisenä tutkimuksena. Aineisto kerättiin paperisilla kyselylomakkeilla kevään 2017 optometrian valintakokeissa Helsingissä. Kyselylomake koostui 14 strukturoidusta kysymyksestä. Vastauksia tuli yhteensä 82 kappaletta, ja aineiston analysointi aloitettiin loppukesästä 2017.</p> <p>Kyselyn tuloksista selvisi, että optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevat ovat pääsääntöisesti motivoituneita ja määrätietoisia koulutusvalintansa suhteen. Hakijat ovat sosiaalisia ja halukkaita auttamaan muita ihmisiä, ja heillä on todennäköisemmin silmälasit tai piilolinssit käytössään verrattuna samaan ikäluokkaan kuuluviin ihmisiin. Koulutusvalintaan ovat eniten vaikuttaneet oma kiinnostus optista alaa kohtaan, alan hyvät työllisyysnäköymät, arvostettuna koettu ammatti sekä oppilaitoksen sijainti Helsingissä. Tietoa optometrian tutkinto-ohjelmasta voisi olla paremmin saatavilla sosiaalisessa mediassa sekä toisen asteen koulutuksissa. Tällä hetkellä hakijat saavat tietonsa enimmäkseen Metropolian omilta kotisivuilta.</p>	
Avainsanat	optometria, koulutusvalinta

Authors Title	Heidi Jokinen, Kia Vilén What Drives Individuals to Become Opticians? – An Inquiry for the Applicants of Spring 2017 Entrance Examination
Number of Pages Date	37 pages + 1 appendix November 2017
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Optometry
Specialisation option	Optometry
Instructors	Nina Gould, Lecturer Juha Päällysaho, Lecturer Kajsa Sten, Lecturer
<p>The purpose of this thesis was to examine the backgrounds, motivation and impression of the optic industry, of the individuals who applied for the Degree Programme in Optometry at Metropolia University of applied Sciences. The aim was to examine what the applicants had in common and how much their perception of the industry differed from each other. The purpose was to examine these factors, so that the optometry programme could be better marketed for new applicants in schools and overall.</p> <p>The theoretical part briefly gives info on Metropolia University of Applied Sciences and the Degree Programme in Optometry. Factors that affect educational paths are looked into more closely.</p> <p>The thesis was conducted as a quantitative study. The data was collected with a paper inquiry during the optometry entrance examination of spring 2017 in Helsinki. The inquiry had 14 different sections. Some sections were multiple choices and some had options on the Likert-scale. There were 82 responses overall.</p> <p>The results showed that the applicants are mainly motivated and determined about their choice of studying optometry. They are social and eager to help others and they are also more likely to wear glasses or use contact lenses than other individuals in their age group. The choice of education was mostly affected by their own interest in the industry, a high employment ratio, a respected occupation and the university of applied sciences being located in Helsinki. Information about the degree programme could however be better accessible, especially in social media and in high schools and vocational schools. Currently the applicants get their information for the most part on Metropolia homepage.</p>	
Keywords	optometry, educational path

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Optometrian tutkinto-ohjelma ja hakuprosessi	2
2.1	Metropolia ammattikorkeakoulu	2
2.2	Optometrian tutkinto-ohjelma	3
2.3	Hakuprosessi	4
3	Koulutusvalintaan vaikuttavat tekijät	5
3.1	Kognitiivisen informaation prosessi	6
3.2	Korkeakouluopintoihin hakeutumisen perusteet	7
4	Kyselytutkimuksen toteuttaminen	8
4.1	Tutkimusongelmat	9
4.2	Tutkimusmenetelmät ja kyselylomakkeen laatiminen	10
4.3	Tutkimustulokset	11
4.3.1	Hakijoiden yhteys optiseen alaan	12
4.3.2	Motivaatio	15
4.3.3	Koulutusvalintaan vaikuttaneet tekijät	16
4.3.4	Mielikuvat optikon ammatista	21
4.3.5	Miespuolisten hakijoiden ominaispiirteet	26
5	Pohdinta	27
5.1	Tutkimuksen luotettavuus	30
5.2	Jatkotutkimusehdotukset	31
	Lähteet	33
	Liitteet	
	Liite 1. Kyselylomake	

1 Johdanto

Koulutusvalintaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä on tutkittu laajasti Suomessa. Aihetta on lähestytty monesta eri näkökulmasta monen eri tutkijan toimesta. Muun muassa Vuorinen & Valkonen (2003) ovat vertailleet yliopistoon ja ammattikorkeakouluun hakevien eroavaisuuksia. Lerkkanen (2002) on käsitellyt aihetta koulutusvalintaa haittaavien ajatusten näkökulmasta. Koulutuksen periytyvyyttä ovat tutkineet Saari, Aarnio & Rytönen (2015), kun taas Oksanen (2014) on keskittynyt peruskoulun päättävien koulutusvalinnan taustatekijöihin.

Koulutusvalinta vaikuttaa vahvasti ihmisen koko elämäntavan kehitykseen. Päätöksellä on suuret vaikutukset myöhempään urakehitykseen, ihmissuhteisiin ja harrastuksiin. Koska valinnalla on suuri painoarvo, on se usein monimutkainen ja vaikea päätös, johon ei ole yhtä oikeaa vastausta. (Lerkkanen 2002: 22–24.) Koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä on useita, minkä takia aihetta voidaankin lähestyä monesta eri näkökulmasta. Esimerkiksi tuoreen tutkimuksen (Saari, Aarnio & Rytönen 2015) mukaan yhä edelleen sukupuoli ja vanhempien sosioekonominen asema vaikuttavat huomattavasti nuoren tekemään koulutusvalintaan.

Kiinnostuksemme aihetta kohtaan heräsi syksyllä 2016, jolloin keskustelimme omiin koulutusvalintoihimme vaikuttaneista tekijöistä. Opiskelemme molemmat optometrian tutkinto-ohjelmassa, ja alalle olemme päätyneet onnekkaiden sattumusten kautta. Opintojen aikana olemme kiinnittäneet huomiota siihen, että usealla kurssikaverillamme oli työkokemusta optiselta alalta jo ennen opintojen alkua. Monella tuntui olevan myös suvussa optisella alalla työskenteleviä henkilöitä. Olimmeko me sattuman kautta hetken mielijohteesta hakemaan päätyneet vähemmistöä optometrian opiskelijoissa? Onko optikko ammatti, johon usein ajaudutaan sukulaisten ja työkokemuksen kautta?

Opinnäytetyömme tutkimuskohteeksi aihe valikoitui, kun huomasimme, ettei koulutusvalintaan vaikuttaneita tekijöitä ole tutkittu optometrian tutkinto-ohjelmassa elektronisen ajan aikana. Valintakokeisiin kutsuttuja on näönseulottu vuonna 2008 osana opinnäytetyötä. Tällöin Manninen ja Sivonen tutkivat hakijoiden omaa kokemusta näkemisestä. (Manninen & Sivonen 2008.) Talvella 2016–2017 hahmottelimme tutkimuksemme pääkysymykset; onko suurella osalla optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevalla aikaisempaa yhteyttä optiseen alaan? Kuinka motivoituneita hakijat ovat

optista alaa kohtaan, ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet hakupäätökseen? Lisäksi halusimme selvittää, minkälainen kuva optikon ammatista hakijoilla oli.

Opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksen muodossa ja aineiston keräsimme kevään 2017 yhteishaussa valintakokeisiin kutsutuilta hakijoilta. Vastauksia saimme kaiken kaikkiaan 82 kappaletta. Paperisessa kyselylomakkeessa hakijat vastasivat 14 eri kysymykseen. Tuloksia avaamme tarkemmin opinnäytetyössämme. Tavoitteenamme oli selvittää hakijoita mahdollisesti yhdistävät tekijät, ja luoda pääpiirteittäinen kuva siitä, minkälainen ihminen hakeutuu optometrian alalle. Tutkimme myös, mistä hakijat olivat saaneet tiedon optometrian tutkinto-ohjelmasta.

Tässä opinnäytetyössä käymme lyhyesti läpi optometrian tutkinto-ohjelman rakenteen ja hakuprosessin. Lisäksi tarkastelemme koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä aikaisempien tutkimusten tulosten perusteella. Työmme pääpaino on keväällä 2017 toteutetussa kvantitatiivisessa kyselytutkimuksessa ja sen tulosten analysoinnissa. Tutkimuksen tavoitteena on muodostaa kuva siitä, millaisena hakijat näkevät optometrian tutkinto-ohjelman; kuinka vetovoimaisena ja kiinnostavana tutkinto-ohjelmaa pidetään. Tarkoitus on, että tuloksia voidaan hyödyntää tulevaisuudessa tutkinto-ohjelman markkinoimisessa potentiaalisille hakijoille. Onko kenties hakijoilla väärää mielikuvaa alasta vai koetaanko tiedonsaanti hankalaksi? Nämäkin ovat kysymyksiä, joihin lähdimme työssämme hakemaan vastauksia.

2 Optometrian tutkinto-ohjelma ja hakuprosessi

2.1 Metropolia ammattikorkeakoulu

Vuonna 2015 Metropolia ammattikorkeakoulussa opiskeli yhteensä 16 454 opiskelijaa neljällä eri koulutusalueella ja 65:ssä eri koulutusohjelmassa. Koulutusohjelmista 13 oli englanninkielisiä. Metropolialla on 20 toimipistettä, jotka on tarkoitettu yhdistämään neljälle kampukselle vuosien 2017–2019 aikana. Uudet kampukset sijaitsevat valmistuttuaan Arabianrannassa, Myllypurossa, Leppävaarassa ja Myyrmäessä. (Keskitämme toimintamme neljälle kampukselle n.d.; Metropolia ammattikorkeakoulu - Osaamista ja oivallusta tulevaisuuden tekemiseen n.d.; Vuosikatsaus 2015.)

Metropolia ammattikorkeakoulun strategia vuosille 2017–2020 keskittyy pääsääntöisesti laadukkaaseen oppimiseen, työelämän kehittämiseen, uudistumiseen kampusalueiden ja digitalisaation kautta, sekä uuden kasvun saavuttamiseen liiketoiminnan ja TKI-toiminnan kautta. TKI:llä tarkoitetaan tutkimista, kehittämistä ja innovointia. (Metropolian strategia 2020 n.d.; Vuosikatsaus 2015.)

Kevään 2017 korkeakoulujen valtakunnallisessa yhteishaussa opiskelupaikkaa haki yhteensä 151 600 hakijaa. Metropolia ammattikorkeakoululla oli 24 628 hakijaa, eli enemmän kuin millään muulla korkeakoululla Suomessa. Toiseksi suurin hakijamäärä oli Helsingin yliopistolla, jonne haki yhteensä 23 181 hakijaa. (Metropolia kiinnosti hakijoita korkeakoulujen yhteishaussa 2017.)

2.2 Optometrian tutkinto-ohjelma

Optometrian tutkinto-ohjelma on 3,5 vuotta kestävä koulutus, josta opiskelija saa 210 opintopistettä. Opinnoista 15 opintopistettä koostuu vapaasti valittavista opinnoista. Optometrian tutkinto-ohjelmalla on 24 aloituspaikkaa kaksi kertaa vuodessa, eli vuodessa aloituspaikkoja on yhteensä 48. Virallinen tutkintonimike on optometrismi ja valmistuneena opiskelijasta tulee Valviran laillistama optikko. (Optometria n.d.; Optometrismi (AMK), optometria, päivätoteutus n.d.)

Optometrian tutkinto-ohjelmassa yhdistyy sekä teoria että käytännön harjoittelu. Syksyllä 2014 tuli voimaan uusi opetussuunnitelma, Oppijan polku, jonka keskiössä on projektioppiminen, eli project based learning. Opiskelija saakin opintojen aikana tutustua useisiin erilaisiin pieniin ja suuriin projekteihin sekä ryhmätehtäviin. Varsinainen projektioppiminen huipentuu kolmannen vuoden alussa innovaatio-opintoihin, jotka suoritetaan yhteistyössä muiden alojen opiskelijoiden kanssa. (Optometria n.d.; Optometria 2017; Tenhunen-Marttala 2014.)

Ensimmäisen vuoden opinnot menevät enimmäkseen teoreettisten aineiden, kuten asiantuntijaviestinnän, tietotekniikan, yleisen anatomian ja fysiologian parissa. Opiskelija pääsee myös tutustumaan konkreettisemmin optiseen alaan liittyviin asioihin, kuten pajaopintoihin. Pajassa opitaan muun muassa linssien reunahiontaa ja korjausten tekemistä. Myös näöntutkimuksen perusteet alkavat ensimmäisen vuoden aikana Silmän toiminta ja taittovirheen määrittäminen -kursilla. Opinnot jatkuvat seuraavina

vuosina työelämäharjoitteluilla, käytännön harjoitteilla sekä syvemmillä teoriaopinnoilla. (Optometria 2017.)

Optikko on terveydenhuollon ammattilainen (Ammattioikeudet 2017). Saatuaan optikkona toimimiseen tarvittavan luvan Valviralta, voi optikko toimia itsenäisesti ammatinharjoittajana. Optikon työhön kuuluu muun muassa korjausten ja hiontojen sekä näöntutkimusten, piilolinssisovitusien ja työnäkö tutkimusten tekeminen. Koska optikko lasketaan terveydenhuollon ammattilaiseksi, saa optometrian opiskelija toimia terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä tilapäisesti, mikäli kaksi kolmasosaa opinnoista on jo suoritettuna, ja mikäli opiskelijalla on ohjaaja. Tämä tarkoittaa, että optometrian opiskelija saa toimia tilapäisesti optikon tehtävissä, kun hän on suorittanut 140 opintopistettä eli noin 2,5 vuoden opinnot. (Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä 2007/1200 § 2; Toimiminen terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä 2016; Optometria n.d.)

2.3 Hakuprosessi

Hakukelpoinen henkilö voi hakea opiskelemaan kaksi kertaa vuodessa valtakunnallisessa yhteishaussa. Syksyn yhteishaussa on yleensä pienempi koulutustarjonta kuin keväällä. Hakija on hakukelpoinen suorittuaan esimerkiksi ylioppilastutkinnon tai IB-tutkinnon, eli International Baccalaureate -tutkinnon. Hakukelpoisuus osoitetaan lähettämällä haussa käytetyn tutkinnon todistuksen kopio korkeakoululle. (Ammattikorkeakoululaki 932/2014 § 25, § 28.)

Syksystä 2014 lähtien ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen haut on suoritettu Opintopolussa. Hakuaikoja on kaksi ja hakija voi hakea yhteensä kuuteen eri koulutukseen. Ensimmäisessä haussa ovat vieraskieliset ja taideyliopiston koulutukset, toisessa muut yliopistot ja ammattikorkeakoulut. Hakijan tulee hakulomakkeessa järjestää omat hakukohteensa tärkeysjärjestykseen. Hakija voi ottaa vastaan vain sen paikan, mihin valintakokeissa saadut pisteet ovat riittäneet, ja mikä on korkeimmalle priorisoitu. Opintopolkuun kirjaudutaan verkkopankkitunnuksilla. (Miten haen ammattikorkeakouluun/yliopistoon? n.d.)

Vuonna 2016 laissa tuli voimaan ensikertalaiskiintiö, eli korkeakoulujen on nykyisin annettava tietty määrä aloituspaikoista hakijoille, jotka hakevat ensimmäistä kertaa. Ensikertalaisiksi hakijoiksi lasketaan kaikki, jotka eivät ole suorittaneet suomalaista

korkeakoulututkintoa tai vastaanottaneet opiskelupaikkaa korkeakoulussa syksyllä 2014 tai sen jälkeen. Loput paikat täytetään valintakoetulosten perusteella kaikkien hakijoiden joukosta. (Ammattikorkeakoululaki 2014/932 § 28b.)

Tullakseen valituksi, täytyy sosiaali-, terveys-, liikunta- tai kauneusalalle hakevan suorittaa ennen valintakoetta sähköinen esivalintakoe. Varsinaiseen valintakoeseen kutsutaan esivalintakokeen tulosten perusteella. Keväällä 2017 Helsingin valintakokeisiin kutsuttiin 96 hakijaa eli nelinkertainen määrä aloituspaikkoihin verrattuna (Flinkkilä 2017). Esivalintakoe koostuu neljästä eri osiosta; yksi niistä pohjautuu ennakkomateriaaleihin ja loput kolme ovat suomen kielen, matematiikan ja englannin osiot. Kevään 2017 ennakkomateriaalit käsittelivät muun muassa oppimisympäristöä ammatillisen osaamisen kehittämisessä, elämäntapamuutosten tukemista terveydenhuollossa sekä naisten ja miesten käsityksiä kotitöiden jakamisesta. (Sosiaali-, terveys ja liikunta- ja kauneusalan esivalintakoe 2017; Optometrismi (AMK), optometria, päivätoteutus n.d.)

Kevään yhteishaun tulokset julkaistaan viimeistään kesäkuun lopussa ja syksyn tulokset puolestaan marraskuun loppupuolella. Tulokset lähetetään hakijalle sähköpostitse, mutta ne voi myös nähdä Oma Opintopolku -palvelussa. (Korkeakoulujen yhteishaun valintojen tulokset n.d.)

3 Koulutusvalintaan vaikuttavat tekijät

Varsinaiseen koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä on useita. Sukupuoli, oma motivaatio ja kiinnostus sekä vanhempien uravalinnat ja koulutustaustat kuuluvat niihin. Nuoren valintaan voi suuresti vaikuttaa sisarusten, vanhempien tai sukulaisten suositukset koulutuksesta. Oma mielenkiinto voi siirtyä jonkin koulutuksen suuntaan, jos nuori saa koulutuksesta hyvän mielikuvan. (Yli-Koski 2004; Oksanen 2014.)

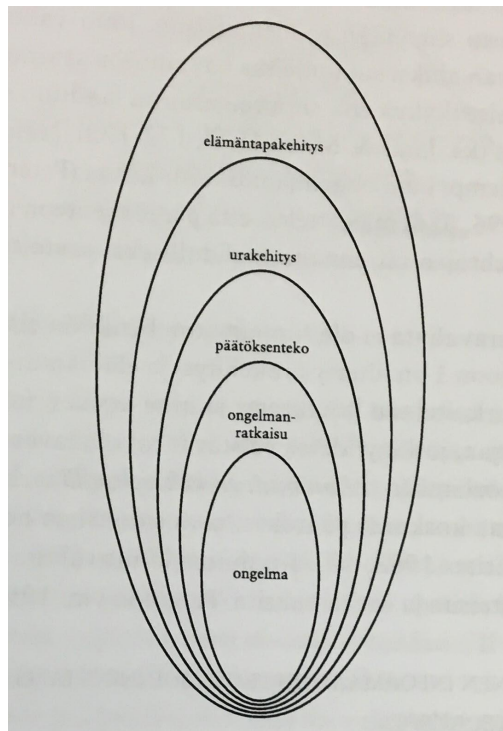
Vanhempien koulutusalan valinta periytyy yleensä äidiltä tyttärelle ja isältä pojalle. Vanhempien koulutustausta vaikuttaa nuoren valintaan herkemmin myös siinä mielessä, että korkeakoulutetut vanhemmat tuntevat koulutusjärjestelmän paremmin, ja näin ollen he auttavat nuorta koulutusvalinnoissa ja hakuprosesseissa. (Saari, Aarnio & Rytönen 2015.)

Nykyään internetistä löytyy erilaisia ura- ja ammatinvalintatestejä, joiden avulla nuori voi helpommin hahmottaa, mikä ala olisi hänelle sopiva. Esimerkiksi TE-palveluiden AVO-ammatinvalintaohjelmassa on kymmenen eri vastausaluetta, joista kuusi käsittelee kiinnostusta ja neljä työn sisältöä. Sivusto antaa vaihtoehtoja ammateista vastausten perusteella. (AVO ammatinvalintaohjelma n.d.)

3.1 Kognitiivisen informaation prosessi

Tiedon vastaanottaminen ja käsittely sekä säilyttäminen ja käyttäminen ovat kognitiivisia toimintoja (Tuulio-Henriksson 2011). Kognitiivisiksi prosesseiksi kutsutaan niin sanottuja ihmismielen sisäisiä ilmiöitä, joissa joko tietoisesti tai tiedostamatta tulkitaan ja valikoidaan informaatiota (Tynjälä 1999: 41).

Peterson, Sampson, Reardon & Lenz (1996) ovat esitelleet kognitiivisen informaation prosessoinnista luodun niin kutsutun CIP-mallin, jonka yhtenä tavoitteena on ollut luoda malli koulutus- ja uravalintaan liittyvälle ongelmanratkaisulle ja päätöksenteolle. Alla olevan kuvion mukaan malli muodostuu viidestä keskeisestä käsitteestä. Kehässä sisimpänä on koulutus- ja uravalinnan *ongelma*: ero nykyisen tilanteen ja koulutuksellisen tavoitetilanteen välillä. Kehässä ulospäin siirryttäessä seuraavan tason muodostaa *ongelmanratkaisu*. Tähän ajatusprosessiin kuuluu ongelman tunnistaminen ja analysointi sekä ratkaisujen etsintä ja valinta. Kun valittu ratkaisu pannaan käytäntöön, siirrytään *päätöksentekoon*. Kehän uloimmista tasoista löytyvät *urakehitys* sekä *elämäntapakehitys*, jotka sitovat yhteen yksilön tekemien koulutusvalintojen vaikutuksen koko elämään, esimerkiksi ihmissuhteisiin ja harrastuksiin. (Lerikkanen 2002: 22–24 mukaan.)

Kuvio 1. CIP-malli (Lerikkanen 2002: 23).

Koulutusvalinnan ongelmaan on olemassa useita oikeita ratkaisuja. Parhaimpana nähty ratkaisu riippuu aina taustalla vaikuttavista kriteereistä. Jokaisen henkilön omat sisäiset haasteet ja lähipiirin ulkoiset vaatimukset liittyvät tiiviisti ongelmaan ja sen ratkaisuun. Toisinaan ratkaisu saattaa tuottaa uusia ongelmia. Valinnan monimutkaisuudesta ja lopputuloksen epävarmuudesta huolimatta koulutusvalinnalla on aina tärkeitä seurauksia henkilön elämäntavan kehitykselle. (Lerikkanen 2002: 24.)

3.2 Korkeakouluopintoihin hakeutumisen perusteet

Lerkkasen (2002: 36) mukaan ammattikorkeakouluihin hakevat voidaan jakaa ainakin kahteen eri ryhmään. Ensimmäinen ryhmä on ammattialasuuntautuneet, joiden pohjakoulutuksena on usein toisen asteen ammatillinen tutkinto. Jälkimmäinen ryhmä on opiskelusuuntautuneet, jotka hakevat usein ylioppilastutkinnolla. Opiskelusuuntautuneet hakijat saattavat hakea koulutuslalle vain päästäkseen sisälle edes johonkin kouluun ja hakeakseen seuraavana vuonna toiselle alalle. Vuorisen, Mäkisen & Valkosen (2000: 23, 29) mukaan ilmiössä on kyse siitä, että toisen asteen ammatillisella tutkinnolla haetaan usein vain pariin tarkasti valikoituun vaihtoehtoon, kun puolestaan ylioppilastutkinnolla haetaan usein varmuuden vuoksi useisiin eri koulutuksiin opiskelupaikan varmistamiseksi.

Korkeakoulujen hakijamäärät ovat kasvaneet vuosien saatossa. Tämä on johtanut siihen, että yhä useampi päätyy valituksi muuhun kuin ensisijaiseen hakukohteeseensa. Tutkijat ovat todenneet koulutus- ja uravalinnan alkaneen muistuttamaan enemmänkin strategista ja taktista peliä kuin tietoisista ammatinvalintaa. Koulutukseen hakeudutaan, vaikkei olla tietoisia millainen koulutus on, ja mihin ammatteihin se voi johtaa. (Lerikkanen 2002: 36–37.) Hakupäätökseen vaikuttaa hakijan itsensä arvioima sisään pääsyn todennäköisyys. Vuorisen & Valkosen (2003: 52) tutkimuksessa korkeakouluihin hakeneista noin viidennes oli luopunut ensisijaisesta koulutusvaihtoehdosta epätodennäköisen sisään pääsyn takia. Ensisijaista hakukohdetta vaihdettiin muun muassa alhaisten sisään pääsyprosenttien ja suurta työmäärää vaativien pääsykokeiden takia.

Naiset hakeutuvat miehiä useimmin sosiaali- ja terveystieteille. Alan opiskelijoiden valintaa ohjaa usein alasuuntautuneisuus. Vastaavasti tekniikan ja liikenteen koulutusaloille hakeutuvien valintaa on usein ohjannut urasuuntautuneisuus, jolloin alan tarjoamat hyvät työmahdollisuudet sekä ammatin arvostus ovat saaneet opiskelijan hakemaan alalle. Ammattikorkeakouluopintojen valintaa selittäviä tekijöitä on tutkimuksessa löydetty kolme: alasuuntautuneisuus, urasuuntautuneisuus ja opiskelun helppous. Opiskelun helppous on ohjannut koulutusvalintaa erityisesti matkailu-, ravitsemus- ja talousalalle hakeutuvilla opiskelijoilla. (Lehtonen 1999: 55–57.)

Yhtenä merkittävänä tekijänä koulutusvalinnan ohjautumisessa voidaan pitää myös koulutusidentiteettiä eli opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Käsitteet ominaisuuksista ja niiden rajallisuudesta saattaa muodostua hakijalle todelliseksi esteeksi ja rajoitukseksi koulutusvalintoja tehdessä. Koulutusidentiteetistä voi muotoutua koulutusvalintaa haittaava ajatus, koska kyseessä ei ole todellinen, vaan pikemminkin yksilön itsensä luoma mielikuva. Tällöin yksilön sisäiset haasteet ohjaavat koulutukseen hakeutumista. (Houtsonen 2000: 38–41.)

4 Kyselytutkimuksen toteuttaminen

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää optometrian tutkinto-ohjelmaan hakeneiden henkilöiden taustoja, koulutusvalintaan vaikuttaneita tekijöitä, motivaatiota sekä hakijoiden mielikuvia optikon ammatista. Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi tutkinto-ohjelman markkinoinnissa uusille potentiaalisille opiskelijoille. Kun

saadaan selkeä kuva siitä, minkälaiset ihmiset päätyvät hakeutumaan alalle, voidaan markkinointia joko kohdentaa tai vastavuoroisesti laajentaa tiettyihin kohdejoukkoihin ja markkinointikanaviin.

Kyseessä on määrällinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin paperisten kyselylomakkeiden avulla. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka sitoutuneita ja motivoituneita hakijat ovat optikon ammattia kohtaan. Houkutteleeko optometrian tutkinto-ohjelma motivoituneita opiskelijoita, jotka suurella todennäköisyydellä myös valmistuvat ajallaan? Motivoituneet opiskelijat ovat ne, joita korkeakouluihin halutaan ja joista tutkinto-ohjelmat kilpailevat keskenään.

Halusimme löytää hakijoita mahdollisesti yhdistävät tekijät. Tutkimuksessa emme ottaneet huomioon, mihin muihin tutkintoihin hakija on pyrkinyt. Kaikki tutkimukseen osallistuneet olivat hakeneet ensisijaisesti optometrian tutkinto-ohjelmaan. Tutkimuksen kohdejoukko oli optometrian tutkinto-ohjelmaan hakeneet. Otokseksi valittiin kaikki ne hakijat, jotka osallistuivat kesäkuussa 2017 Helsingin valintakokeisiin. Valintakokeisiin kutsuttiin sähköisen esivalintakokeen perusteella 96 hakijaa (Flinkkilä 2017). Tutkimuslupaa ei tarvinnut erikseen hakea Metropolia Ammattikorkeakoululta (Forsman 2017).

4.1 Tutkimusongelmat

Tutkimuksessa selvitetään optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevien taustoja ja hakupäätökseen vaikuttaneita tekijöitä. Opinnäytetyömme otsikko, "Mikä ajaa optikoksi?", pitää sisällään perimmäisen tutkimuskysymyksemme. Tutkimuksen pääkysymykset ovat seuraavat:

1. Onko optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevilla aikaisempaan yhteyttä optiseen alaan, esimerkiksi töiden tai sukulaisten kautta?
2. Ovatko optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevat motivoituneita sisäänpääsyyn, vai haetaanko alalle, kun ei muuta keksitty?
3. Mitkä tekijät ovat vaikuttaneet hakijan päätökseen hakeutua opiskelemaan optometriaa?
4. Minkälainen kuva optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevilla on optikon ammatista?

Ennen tutkimuksen toteuttamista muodostimme joitakin oletuksia siitä, minkälaisia samankaltaisuuksia löytäisimme kohdejoukosta. Nämä hypoteesit perustuivat teoreettiselle keskustelulle sekä omakohtaiselle kokemukselle. Oletimme, että usealla hakijalla olisi yhteys optiseen alaan; yhteys voisi olla omakohtainen työkokemus, lähipiirissä oleva optisen alan työntekijä tai käytössä olevat silmälasit. Työkokemus optiselta alalta sekä lähipiirissä oleva optisen alan työntekijä olivat molemmat tekijöitä, joiden oletimme vaikuttaneen hakupäätökseen merkittävästi. Helppo pääsykoe, eli pääsykoe ilman erillistä pääsykoemateriaalia, olisi myös yksi merkittävä hakupäätökseen vaikuttanut tekijä.

Oletimme myös, että hakijat olisivat kiinnostuneet silmän tutkimisesta sekä yrittäjyydestä. Optista alaa pidettäisiin naisvaltaisena, melko arvostettuna sekä palkkatasoltaan hyvänä. Keskivertohakija olisi ylioppilastutkinnon suorittanut noin 20-vuotias nainen, joka kuvailee itseään sosiaalisesti ja ihmisten auttamisesta kiinnostuneeksi. Motivaatio optista alaa kohtaa emme uskoneet olevan kovin korkea; lähdimme ajatuksesta, että ne hakijat, joilla ei ollut työkokemusta alalta eikä heidän lähipiirissään ollut optisen alan työntekijöitä, olisivat päätyneet hakemaan optometriaan sattumalta, yhden kerran kokeiluna. Tämä oletamus perustuu edellä esiteltyyn ammattikorkeakouluhakijoiden jaotteluun. Lerkkasen (2002: 36) esittämän jaottelun mukaan hakijat voidaan jakaa ammattialasuuntautuneisiin ja opiskelusuuntautuneisiin hakijoihin. Oletimme, että optometrian tutkinto-ohjelmaan hakeutuisi opiskelusuuntautuneita hakijoita eli ihmisiä, joille on tärkeää saada opiskelupaikka jostakin korkeakoulusta, mutta tutkinto-ohjelmalla ei ole niin merkitystä.

4.2 Tutkimusmenetelmät ja kyselylomakkeen laatiminen

Tutkimuksen halusimme kattavan mahdollisimman suuren otoksen kohdejoukosta. Näin tutkimuksen muodoksi valikoitui määrällinen tutkimus ja toteutustavaksi paperinen kyselylomake. Paperisen kyselylomakkeen valitsimme mahdollisimman suuren vastausprosentin saavuttamiseksi.

Kyselylomakkeen laatimisen aloitimme kysymysten tarkkuustason hahmottamisella. Avoimet kysymykset päätimme jättää pois, jolloin kyselyyn vastaaminen olisi mahdollisimman nopeaa ja vaivatonta. Strukturoituja kysymyksiä laadimme yhteensä 14 kappaletta. Ensimmäiset kysymykset kartoittavat hakijan taustatietoja, minkä jälkeen siirrytään motivaatiota ja mielikuvia mittaaviin kysymyksiin. Kahdessa kysymyksessä

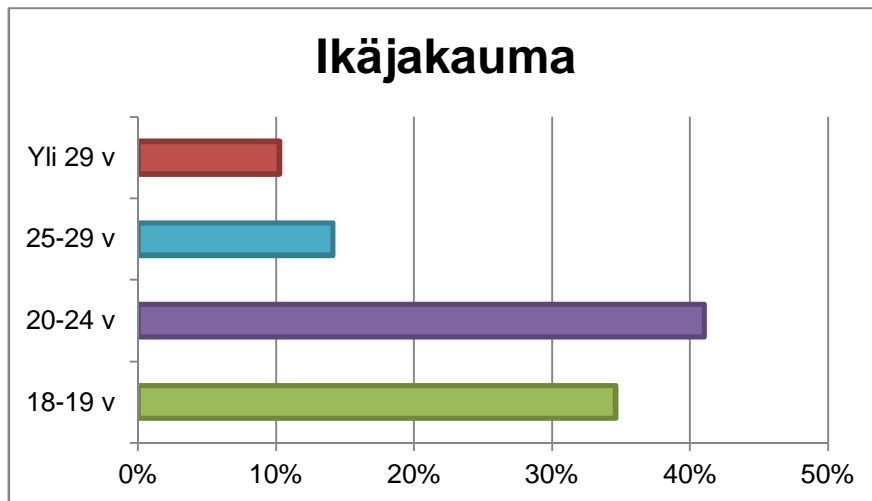
käytetään Likert-asteikon mukaisia sanallisia skaaloja. Lomakkeen alussa käydään läpi tutkimuksen tarkoitus ja luottamuksellisuus. Erityisesti halusimme painottaa, ettei kyselyyn osallistuminen tai osallistumatta jättäminen vaikuta valintakokeen tuloksiin ja opiskelijavalintaan.

Kyselylomakkeen toimivuutta testautimme ensimmäisen vuoden opiskelijoilla. Vastaamiseen kuluva aika saatiin samalla arvioitua. Palautteen perusteella vastausvaihtoehtoja lisättiin sekä vastausohjeita täsmennettiin. Viimeiseen kysymykseen päädyimme lisäämään "En tiedä" -vaihtoehto. Lopullinen kyselylomake löytyy tämän opinnäytetyön lopusta (Liite 1).

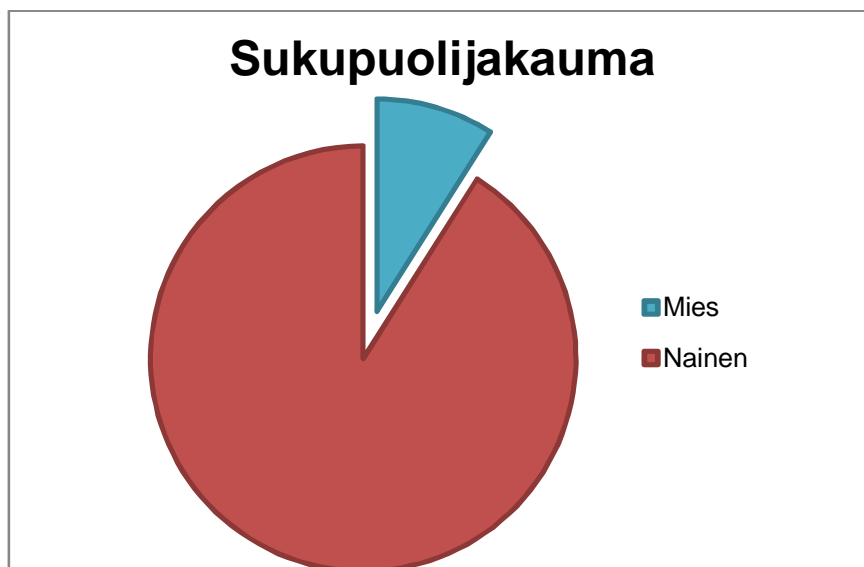
Aineisto kerättiin 5–7.6.2017 Metropolia Ammattikorkeakoulun tiloissa Helsingissä. Pääsykokeet oli jaettu kolmelle eri päivälle ja yhteensä kutsuttuja oli nelinkertainen määrä aloituspaikkoihin nähden. Kutsuttuja oli yhteensä 96, ja heistä 82 saapui pääsykokeisiin (Flinkkilä 2017). Kyselylomakkeet jaettiin ja ne täytettiin virallisten pääsykoetehtävien välillä. Ennen lomakkeiden täyttämistä ohjeistimme osallistumisen olevan vapaaehtoista sekä painotimme, ettei kyselyyn vastaaminen vaikuta valintakokeen tuloksiin. Kaikki pääsykokeisiin saapuneet vastasivat kyselyyn.

4.3 Tutkimustulokset

Kyselyyn vastasivat kaikki 82 valintakokeisiin saapunutta hakijaa. Neljä vastausta poistettiin lopullisesta analyysistä puutteellisesti täytetyn kyselylomakkeen vuoksi. Lopullinen otoskoko oli 78 (n=78) ja vastausprosentti 95 %. Vastaaajien ikähaarukka oli 18–52 vuotta, keskiarvo oli 22,96 vuotta. Suurimman joukon muodostivat 20–24-vuotiaat (41 %), yli 29-vuotiaita oli 10 % vastaajista. Vastaaajista 91 % oli naisia. Pohjakoulutuksena oli suurimmalla osalla ylioppilastutkinto (68 %), 7 %:lla oli takanaan korkeakouluopintoja. Ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneita oli 17% ja kaksoistutkinnon suorittaneita 6 % vastanneista.

Kuvio 2. Hakijoiden ikäjakauma.

Kuvio 3. Hakijoiden sukupuolijakauma.

4.3.1 Hakijoiden yhteys optiseen alaan

Tutkimuksessa halusimme selvittää, mitkä tekijät ovat vaikuttaneet hakijoiden koulutusvalintaan; minkä takia hakijat ovat valinneet ensimmäiseksi vaihtoehdokseen optometrian tutkinto-ohjelman. Saaduilla tuloksilla optometrian tutkinto-ohjelman markkinointia voitaisiin kehittää entistä paremmaksi. Yhtenä hypoteesina oli oletamus usean hakijan yhteydestä optiseen alaan. Yhteydellä tarkoitetaan, että hakijalla on entuudestaan kosketuspintaa optiseen alaan; hän on joko työskennellyt alalla, hänen

lähipiirissään on optisen alan työntekijöitä tai hänellä on käytössään silmälasit tai piilolinssit.

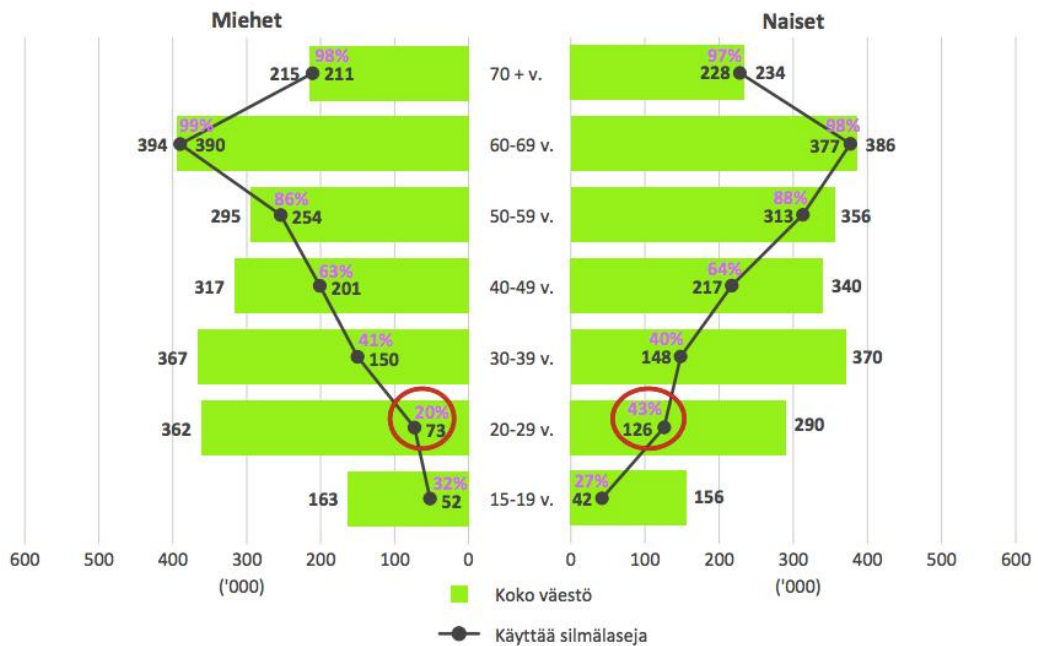
Vastanneista 65 %:lla oli silmälasit tai piilolinssit käytössä. Kahdelle oli tehty taittovirheleikkaus ja yhdellä on ollut silmälasit aikaisemmin käytössä. Vastanneista 32 %:lla ei ole koskaan ollut silmälasia tai piilolinssiä, eikä heille ole tehty taittovirheleikkausta. Näin ollen 68 %:lla hakijoista on yhteys optiseen alaan henkilökohtaisten optikko- tai silmälääkärikäyntien kautta.

Kuvio 4. Hakijoiden silmälasien ja/tai piilolinssien käyttö

Suoraa vertailevaa tulosta koko väestöön on haastava löytää. Kyselyyn vastanneista enemmistö, 55 %, kuului ikäluokkaan 20–29-vuotiaat. Silmälasien käytön yleisyyttä ikäluokittain on tutkittu muun muassa Suomen Optisen Toimialan toimeksiannosta vuonna 2014. Tutkimuksen toteutti Taloustutkimus Oy. Tutkimuksen mukaan 20–29-vuotiaista 30,5 % käyttää silmälasia. (Silmälasien käyttötutkimus 2014.)

Silmälasien käyttö sukupuolen mukaan eri ikäryhmissä suhteessa ikäluokan kokoon 2014

Kuvio 5. Silmälasien käyttö ikäluokittain (Silmälasien käyttötutkimus 2014).

Optometrian tutkinto-ohjelmaan hakeneista 20–29-vuotiaista 65 % ilmoitti käyttävänsä silmälaseja tai piilolinsskejä. Verrattuna Taloustutkimuksen koko väestöön kohdistuneeseen tutkimukseen, jossa todettiin noin kolmanneksen 20–29-vuotiaista olevan silmälasien käyttäjiä, on optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevilla silmälasien käyttö huomattavasti yleisempää.

Luvut eivät ole suoraan verrannollisia, koska Taloustutkimuksen tuloksissa ei ole mukana pelkkien piilolinssien käyttäjät. Luvuista saadaan kuitenkin suuntaa-antava kuva, ja niistä voimme vetää johtopäätöksenä optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevien käyttävän silmälaseja huomattavasti todennäköisemmin verrattuna muihin samaan ikäluokkaan kuuluviin.

Silmälasien käytön lisäksi olettamuksena tutkimuksessa oli, että optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevat ovat työskennelleet alalla aikaisemmin tai heidän lähipiirissään on optisen alan työntekijöitä. Nämä hypoteesit kuitenkin kumottiin tutkimuksen tulosten perusteella. Vastaajista vain 6 %:lla oli työkokemusta optiselta alalta. Lähipiirissä optisen alan työntekijöitä oli 13 %:lla hakijoista.

4.3.2 Motivaatio

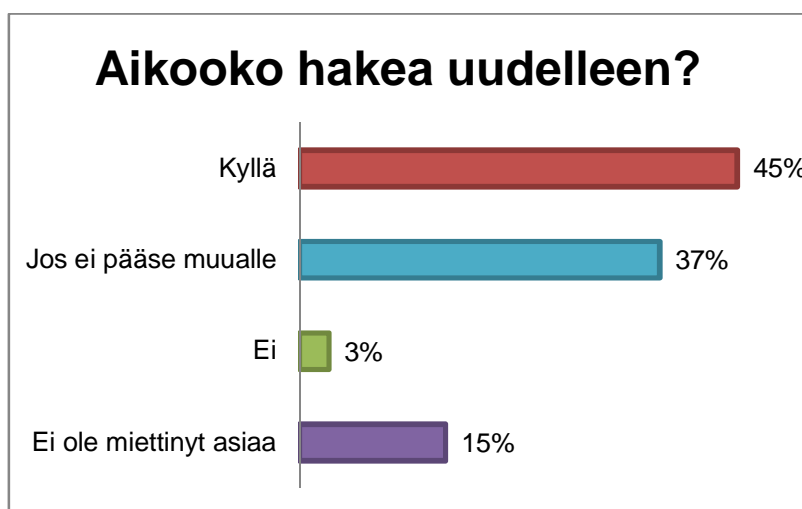
Yksi tutkimuskohteista oli optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevien motivaatio. Halusimme selvittää, kuinka motivoituneita ja sitoutuneita hakijat olivat. Ovatko valintakokeisiin kutsutut hakeneet aikaisemmin optometrian tutkinto-ohjelmaan opiskelemaan ja aikovatko he hakea uudestaan, mikäli tällä kertaa ei opiskelupaikkaa saavuta?

Hakijoista 73 % haki ensimmäistä kertaa opiskelemaan optometriaa ja 17 %:lle kyseessä oli toinen hakukerta. Kuusi hakijoista haki kolmatta kertaa ja kaksi hakijaa ilmoitti hakukerran olevan heidän neljäs. Yhteensä 27 % valintakokeisiin kutsutuista oli hakenut aiemmin optometrian tutkinto-ohjelmaan.

Taulukko 1. Hakukerrat optometrian tutkinto-ohjelmaan.

Hakukerta	Lukumäärä	Prosenttiosuus
1. Hakukerta	57	73%
2. Hakukerta	13	17%
3. Hakukerta	6	8%
4. Hakukerta	2	3%

45 % hakijoista ilmoitti hakevansa uudelleen, mikäli ei tällä kertaa saa opiskelupaikkaa. 37 % aikoo hakea uudelleen, mikäli jää ilman mieluisaa muun alan opiskelupaikkaa. 15 % hakijoista ei ollut vielä miettinyt, mitä tekee seuraavassa yhteishaussa. Vain 3 % hakijoista ilmoitti, ettei todennäköisesti hae uudelleen.

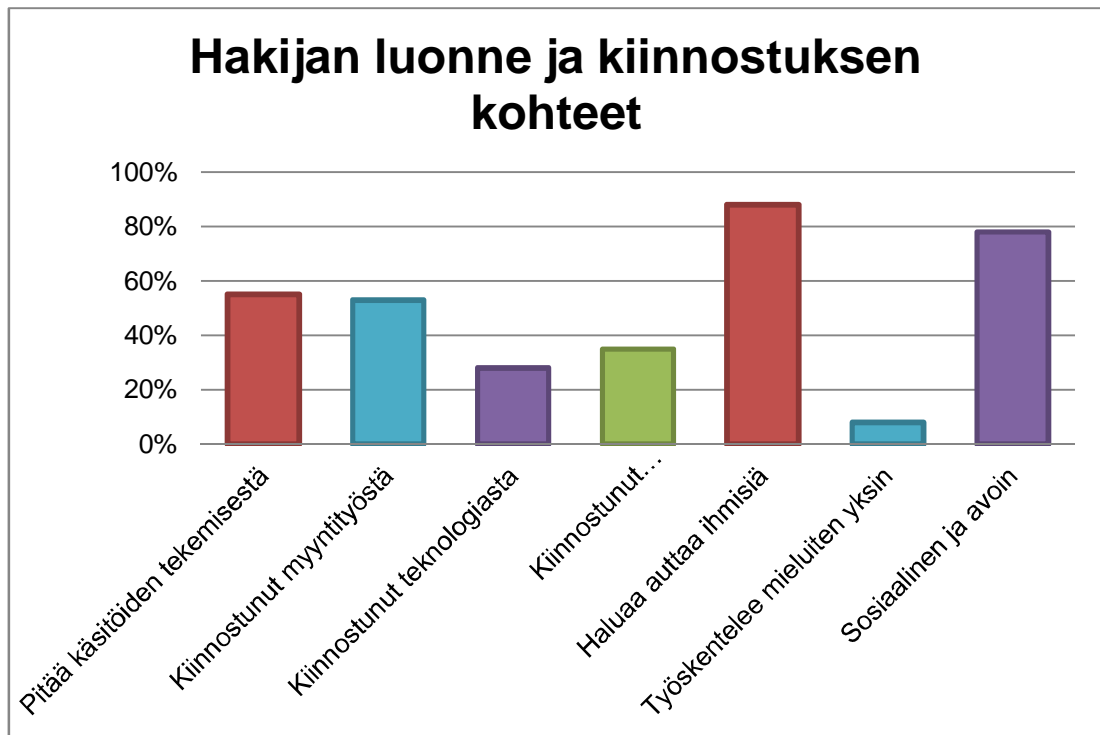

Kuvio 6. Hakijoiden suunnitelmat, mikäli eivät pääse tällä kertaa opiskelemaan optometriaa. Tuloksista voidaan päätellä, että optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevat ovat melko motivoituneita saavuttamaan opiskelupaikan juuri optiselta alalta. Toista tai useampaan kertaan hakeneita oli yhteensä 21. Heistä 52 % ilmoitti hakevansa uudelleen, mikäli opiskelupaikkaa ei tälläkään kerralla saavuta. Tätä uudelleen hakijoiden joukkoa voidaan pitää erittäin motivoituneena optista alaa kohtaan. Kaikista hakijoista 45 % kertoi hakevansa uudelleen opiskelemaan optometriaa, mikäli paikka ei aukene tällä kertaa. Lukua voidaan pitää suurena, varsinkin verrattaessa 3 %:in hakijoista, jotka eivät todennäköisesti hae uudelleen.

4.3.3 Koulutusvalintaan vaikuttaneet tekijät

Koulutusvalintaan vaikuttavat tekijät olivat yksi tutkimuksemme tutkimuskohteista. Mitkä asiat ovat vaikuttaneet optometrian tutkinto-ohjelmaan hakeutuvien hakupäätökseen? Lähdimme olettamuksesta, että tärkeimpiä koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä ovat oma kiinnostus alaa kohtaan, oma työkokemus optisella alalla sekä sukulaisella oleva optisen alan koulutus. Jo edellä ilmenneet tutkimuksemme tulokset ovat osoittaneet, että työkokemus optiselta alalta sekä sukulaisella oleva optisen alan koulutus ovat olettamustamme harvinaisempia.

Halusimme selvittää, kuinka optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevat kuvailevat itseään. Näin saimme suuntaa antavan kuvan hakijoiden luonteenpiirteistä sekä kiinnostuksen kohteista. Hakijat saivat valita useamman kohdan seitsemästä eri vaihtoehdosta. Suosituimmaksi nousi "Haluan auttaa ihmisiä" -vaihtoehto, jonka valitsi 88 % vastaajista. Selkeästi toiseksi eniten valittiin "Olen sosiaalinen ja avoin" -vaihtoehto, jonka valitsi 78 % kaikista vastaajista.

Kuvio 7. Hakijan oma näkemys luonteestaan sekä kiinnostuksen kohteistaan

Vähiten suosittu vaihtoehto ”Työskentelen mieluiten yksin”, ”Olen kiinnostunut teknologiasta” sekä ”Olen kiinnostunut matemaattisista aineista” keräsivät jokainen lähinnä hajanaisia ääniä. Vastausten painotus sosiaalisuuteen, avoimuuteen sekä ihmisten auttamiseen kertoo, kuinka optikon ammattikin nähdään ihmisläheisenä ammattina; ainakin ihmisläheiset henkilöt ovat päätyneet hakemaan alalle. Reilut puolet vastaajista ilmaisivat kiinnostusta myyntityötä sekä käsityötä kohtaan. Tuloksista voidaan päätellä, että suurin osa hakijoista mieltää itsensä ulospäin suuntautuneeksi ja avoimeksi henkilöksi, joka haluaa auttaa ihmisiä.

Lomakkeen kysymyksessä 11 esitimme yksitoista väittämää, joiden vaikutuksen hakupäätöksen muodostumiseen vastaaja arvioi Likertin asteikolla Ei vaikuttanut ollenkaan – Vaikutti jonkin verran – Vaikutti paljon – Vaikutti erittäin paljon, jossa 1 = Ei vaikuttanut ollenkaan ja 4 = Vaikutti erittäin paljon. Vastaajista 70 % arvioi oman kiinnostuksen optista alaa kohtaan vaikuttaneen hakupäätökseen erittäin paljon. Toiseksi eniten hakupäätökseen arvioitiin vaikuttaneen optisen alan hyvät työllisyysnäkömät, minkä 44 % vastaajista sijoitti Vaikutti paljon –kategoriaan. Optikon ammatin arvostus, palkka valmistumisen jälkeen sekä oppilaitoksen sijainti Helsingissä arvioitiin vaikuttaneen päätökseen jonkin verran.

Kuvio 8. Keskiarvot hakupäätökseen vaikuttaneista tekijöistä, jossa 1 = Ei vaikuttanut ollenkaan ja 4 = Vaikutti erittäin paljon.

Koska suurimmalla osalla hakijoista ei ollut aikaisempaa kokemusta optiselta alalta eikä lähipiirissä ollut alan työntekijöitä, jäivät kyseiset vaihtoehdot vaikuttavuuden keskiarvovertailussa pohjimmaisten joukkoon. Kun tarkastellaan pelkästään hakijoita, joilla löytyy työkokemusta optiselta alalta, nousee työkokemuksen merkitys hakupäätökseen suuresti. Viidellä hakijalla oli aikaisempaa työkokemusta optiselta alalta; heistä kolme arvioi työkokemuksen vaikuttaneen paljon hakupäätökseen. Loput kaksi sijoittivat arvionsa ääripäihin; toisella työkokemus optiselta alalta oli vaikuttanut erittäin paljon, toisella ei ollut vaikuttanut ollenkaan. Vaikuttavuuden keskiarvoksi näiden viiden vastaajan kesken tuli 2.8.

Kymmenellä hakijalla oli lähipiirissään optisen alan työntekijöitä. Kun tarkasteluun otetaan näiden kymmenen henkilön vastaukset, huomataan ettei lähipiirissä oleva optisen alan työntekijä ole vaikuttanut merkittäväällä tavalla hakupäätökseen. Hakijat, joiden lähipiiristä löytyy optisen alan työntekijä, arvioivat vaikutuksen hakupäätökseen olleen alhainen. Vain yksi hakija valitsi asteikolta Vaikutti erittäin paljon –kohdan. Toinen hakija oli arvioinut lähipiiristä löytyvän optisen alan koulutuksen vaikuttaneen hänen omaan hakupäätökseensä jonkin verran. Loput kahdeksan olivat sitä mieltä, ettei lähipiirissä oleva optisen alan ammatilainen vaikuttanut lainkaan heidän hakupäätökseensä. Kymmenen vastaajan keskiarvoksi muodostui 1.4.

Valintakokeella ei ollut merkitystä päätökseen hakea optometrian tutkinto-ohjelmaan. Olimme tutkimuksen alussa pitäneet valintakokeen mahdollista helppoutta yhtenä merkittävänä tekijänä hakupäätöksessä. Valintakokeen helppoutena tarkoitamme sitä, ettei kokeeseen ole erikseen määrättyä pääsykoemateriaalia (Optometrismi (AMK), optometria, päivätoteutus n.d.). Hypoteesin muodostamisessa peilasimme omia kokemuksiamme; se ettei erillistä pääsykoemateriaalia ollut, on ollut merkittävä tekijä molempien hakupäätöksessä. Hypoteesi kuitenkin kumottiin, sillä kaikkien vastaajien keskiarvoksi valintakokeen painoarvolle hakupäätöksen muodostumiseen oli 1.13, eli voidaan todeta ettei se vaikuttanut päätökseen lainkaan.

Myös sattuman vaikutus hakupäätökseen oli vähäinen. Voidaankin todeta, etteivät hakijat ajautu optiselle alalle sattumalta, vaan valinta on harkittu. Mahdollisuus yrittäjyyteen vaikutti hakupäätökseen jonkin verran. "Optista alaa suositeltiin minulle" – väittämän painoarvo hakupäätökseen arvioitiin alhaiseksi, joko sen takia, ettei alaa ole suositeltu hakijalle tai suositus ei ole vaikuttanut lopulliseen päätökseen.

Kohta 13 käsitteli tiedonsaantia. Halusimme selvittää, mistä hakijat olivat saaneet tiedon optometrian tutkinto-ohjelmasta. Valmiita vaihtoehtoja oli useita ja lisäksi oli valittavana "Muu"-vaihtoehto. Vastaaja sai valita useamman vaihtoehdon, mikäli koki sen tarpeelliseksi. Osan "Muu"-kategorian vastauksista päädyimme siirtämään tulosten analysointivaiheessa muihin vastausvaihtoehtoihin. Esimerkiksi moni oli maininnut muuna tiedonlähteenä Opintopolun. Opintopolku-vastaukset päädyimme siirtämään "Koulutusopas" -kategoriaan, koska kyseinen verkkosivusto vastaa sähköistä koulutusopasta (Mikä on Opintopolku? n.d.). Avoimiin vastauksiin jäi lopulta kaksi luokittelematonta vastausta; toisessa hakija kertoi itse keksineensä, että ala kiinnostaa, ja toisessa vastaaja kertoi käyneensä ala-asteelta asti optikolla.

Vastaajista 72 % oli saanut tietoa tutkinto-ohjelmasta Metropolian www-sivuilta. Muut vaihtoehdot keräsivät huomattavasti vähemmän vastauksia kotisivuihin verrattuna; toiseksi eniten vastauksia keräsi 36 %:lla koulutusoppaat. 23 % sai tietoa tutkinto-ohjelmasta ystävältä tai sukulaiselta. Loput vaihtoehdoista saivat hajanaisia ääniä ja kaikki vaihtoehdot jäivät alle 10 %:n. Yksikään vastaaja ei ollut saanut tietää optometrian tutkinto-ohjelmasta mainoksen perusteella. Sosiaalisesta mediasta tietoa oli saanut vain 6 % vastaajista. Tätä voidaan pitää hyvin alhaisena lukuna verrattuna nuorten aikuisten sosiaalisen median käyttöön. Ebrand Suomi Oy:n kesällä 2016 toteuttama

kyselytutkimus suomalaisten nuorten ja nuorten aikuisten sosiaalisen median käytöstä osoittaa, että 18-29-vuotiaat käyttävät Internetiä yli 20 tuntia viikossa. Suurin osa Internetissä käytetystä ajasta kuluu sosiaalisen median palveluiden käyttöön. 69 % tutkimukseen vastanneista käyttää sosiaalisen median palveluita myös tiedon etsintään.

Kuvio 9. Mistä kanavista hakijat saivat tietää optometrian tutkinto-ohjelmasta.

Halusimme myös selvittää, kuinka helppoa hakijoiden mielestä optometrian tutkinto-ohjelmasta oli löytää tietoa. 38 % hakijoista oli täysin samaa mieltä väittämän "Optometrian koulutusohjelmasta oli helppo löytää tietoa" kanssa. 32 % oli jonkin verran samaa mieltä, eli yhteensä 70 % vastaajista oli sitä mieltä, että koulutusohjelmasta oli melko helppoa löytää tietoa. Vastaavasti täysin eri mieltä tai jonkin verran eri mieltä väittämän kanssa oli yhteensä 29 % vastaajista eli vajaa kolmannes piti tiedonsaantia melko vaikeana. Voidaankin todeta, että suurimman osan mielestä tiedon löytäminen optometrian tutkinto-ohjelmasta oli melko helppoa, mutta vastauksissa oli selkeää hajontaa eikä yhtä selkeää mielipidettä voida muodostaa.

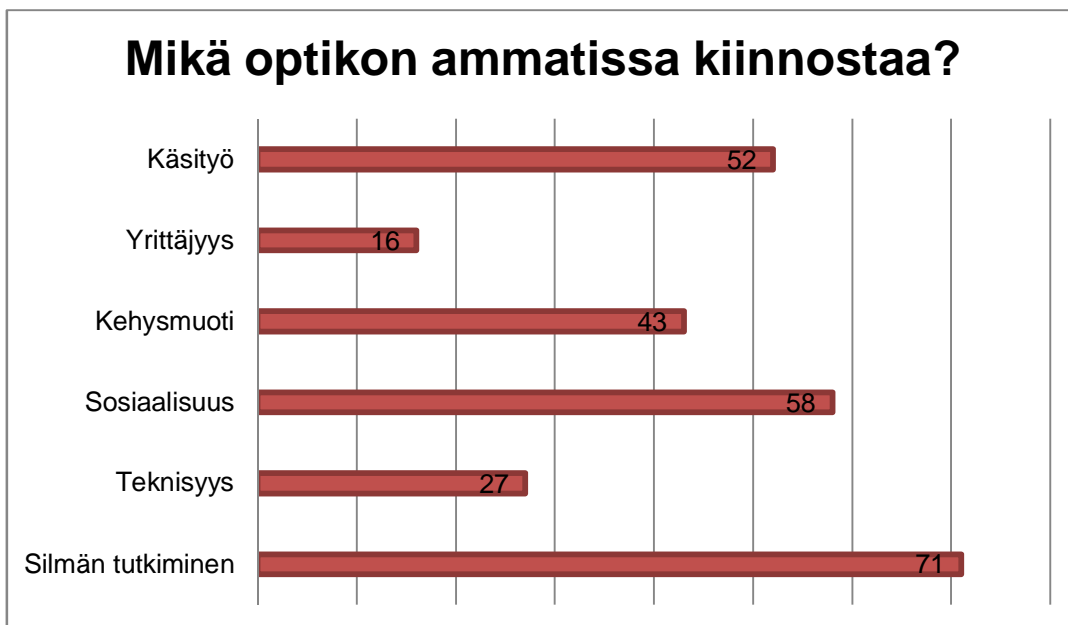

Kuvio 10. Mielikuvat tiedonsaannin helppoudesta.

4.3.4 Mielikuvat optikon ammatista

Halusimme tutkimuksessa myös selvittää, minkälainen mielikuva hakijoilla on optikon ammatista. Kohdassa 12 pyysimme hakijoita valitsemaan kohdat, jotka eniten kiinnostavat heitä optikon ammatissa. Vaihtoehtoina olivat “silmän tutkiminen”, “teknisyys”, “sosiaalisuus”, “kehysmuoti”, “yrittäjäyys” ja “käsityö”. Hakijat saivat valita useamman vaihtoehdon. Oletimme, että kohta “silmien tutkiminen”, saisi kaikista eniten vastauksia.

Hakijoista 91 % vastasi, että optikon ammatissa eniten kiinnostaa silmien tutkiminen, seuraavaksi suurimman vastausprosentin sai sosiaalisuus (74 %). Vastaus silmien tutkimisesta tuki hypoteesiamme. Näöntutkimus ja piilolinssisovitukset, jotka kuuluvat osaltaan silmien tutkimiseen, ovat asiakaspalvelun ja myynnin lisäksi suurin osa optikon työstä. 55 % vastaajista oli kiinnostuneita kehysmuodista ja 35 % teknisyydestä. Kehysmuodin tunteminen kuuluu osaksi hyvää asiakaspalvelua optikon ammatissa, jolloin optikko on kykenevä suosittelemaan asiakkaille hyviä kehyksiä sekä kertomaan, mihin suuntaan muoti on menossa. (Optikko n.d.; Optometria n.d.)

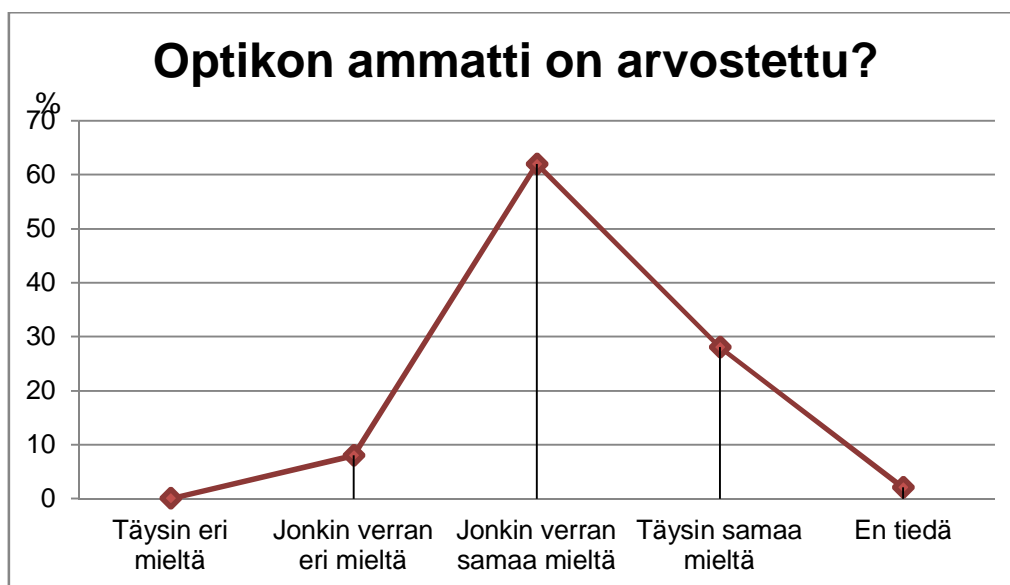
Kuvio 11. Mikä hakijoita optikon ammatissa kiinnostaa?

Vain 21 % vastanneista oli kiinnostunut yrittäjyydestä, mikä oli hieman yllättävää. Olimme etukäteen ajatelleet, että hieman suurempi osa vastaajista olisi kiinnostunut siitä, sillä alalla toimii edelleen monta pienyrittäjää ja osa suurimpien ketjujen liikkeistä toimivat yrittäjävetoisesti. (Instrumentarium ja Franchise yrittäjyys n.d; Tietoa Specsaversista n.d.)

Vastaajista 67 % oli kiinnostunut käsityöpuolesta. Näin suurta kiinnostuneisuutta ammatin käsityöpuoleen emme osanneet odottaa. Käsityöpuoli on yhä pienempi osa optikon ammattia. Pienemmissä yksityisissä liikkeissä tehdään edelleen paljon käsityötä, kuten linssien reunahiomista ja metallijuotoksia, mutta suurien ketjujen liikkeissä käsityö on nykyään enimmäkseen enää kehystävyyttä ja ruuvien vaihtamista. Esimerkiksi Instrumentarium on ulkoistanut linssien hionnan suurimmaksi osaksi Tallinnaan, ja Specsaversin linssit hiotaan valmiiksi jo heidän Unkarin tehtaallaan (Matilainen 2011; Tietoa Specsaversista n.d.). Kun sekä silmien tutkiminen sekä käsityöt kiinnostivat valtaosaa hakijoista, voidaan karkeasti todeta, että optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevat ovat käytännönläheisiä.

Kohdassa 14 esitimme kymmenen eri väittämää. Hakija arvioi sopivimman vaihtoehdon Likertin asteikolla Täysin eri mieltä - Jonkin verran eri mieltä - Jonkin verran samaa mieltä - Täysin samaa mieltä - En tiedä. Hypoteesi oli, että hakijat pitäisivät optikon ammattia arvostettuna ja alaa melko naisvaltaisena. Oletimme myös, että hakijat pitäisivät optikon

palkkaa melko hyvänä, koska emme uskoneet kenenkään tarkoituksella hakeutuvan ammattiin, jossa palkka on huono.

Kuvio 12. Mielikuvat optikon ammatin arvostuksesta.

61,5 % vastaajista oli jonkin verran samaa mieltä siitä, että optikon ammatti on arvostettu, kun taas 7,7 % oli asiasta jonkin verran eri mieltä. Yksikään kyselyyn vastanneista ei ollut väittämän kanssa täysin eri mieltä. 28 % oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä. 2,6 % vastasi "En tiedä". Vastaukset tukivat hypoteesiamme siitä, että hakijat pitävät optikon ammattia arvostettuna, koska vain noin 10 % vastauksista oli hypoteesin vastaisia.

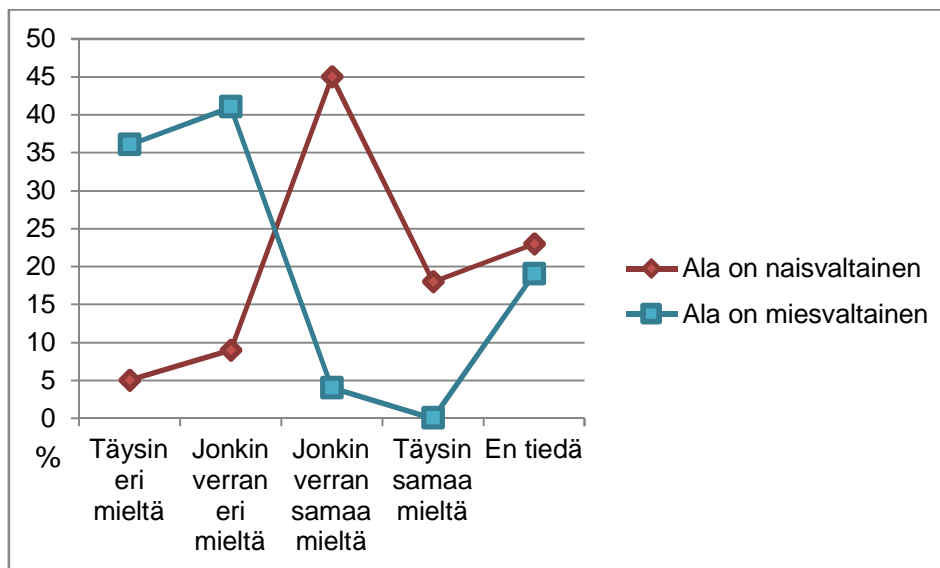
Palkkatasosta suurin osa vastaajista oli väittämän kanssa jonkin verran samaa mieltä, eli optikon palkkaa pidettiin hyvänä. Muut vaihtoehdot saivat vain hajanaisia ääniä. 68 % vastaajista oli jonkin verran samaa mieltä väittämän kanssa. Toiseksi eniten vastauksia sai "En tiedä" -vaihtoehto, jonka 12 % kyselyyn vastanneista valitsi. Kahdeksan hakijaa oli eri mieltä väittämän kanssa. Kaksi näistä kahdeksasta oli täysin eri mieltä. Suurimmalla osalla hakijoista on siis positiivinen kuva optikoiden palkkatasosta. Missä hyvän ja huonon palkan raja menee, on kuitenkin subjektiivista, joten eriävät mielipiteet optikon palkan tasosta olivat odotettavissa.

Hyvää palkkaa voidaan pitää keskipalkkaa suurempana. Vuonna 2016 kaikkien suomalaisten palkansaajien keskiarvo oli 3368 euroa kuukaudessa. Suurin osa palkansaajista tienasi kuitenkin 2500–2599 euroa kuukaudessa. Keskiarvo on suurempi

kuin mitä suurin osa palkansaajista tienaa, koska suuret palkkaluokat nostavat keskiarvoa. (Kokoaikaisten palkansaajien kokonaisansioiden jakauma vuonna 2016, 2017.) Optikoiden työehtosopimuksen mukaan vähimmäispalkka on 2489 euroa kuukaudessa (Optikoiden työehtosopimus 2017). Eri palkkavertailu -sivustojen mukaan optikon keskipalkka on noin 3000 euroa kuukaudessa, mutta palkkaus riippuu paljon siitä, kuinka paljon optikolla on työkokemusta alla, ja onko hänellä lisäkoulutuksia. Optikon minimipalkka on pienempi, kuin mitä suurin osa ihmisistä tienasi vuonna 2016 kuukaudessa. Optikon keskipalkka on kuitenkin suurempi. Optikon palkkaa voidaan siis pitää melko hyvänä. (Optikon palkka 2017; Optikon palkka n.d.)

Lähes kaikki vastaajista olivat sitä mieltä, että alan työllisyysnäkymät ovat hyvät; vain 6 % oli eri mieltä ja 4 % ei osannut ottaa kantaa. Sosiaali- ja terveystieteiden alana pidettiin pitkään varmana alana työllistymisen suhteen. Alan työllisyystilanne on kuitenkin kääntynyt huonompaan suuntaan. Optikoiden työllisyystilanne on kuitenkin vielä melko hyvä moneen muuhun ammattikuntaan verrattuna, optikoiden työttömyysaste on vain 3,6% (Lindstedt 2017b).

Asetimme kaksi vastakkaista väittämäparia: "Optinen ala on miesvaltainen" ja "Optinen ala on naisvaltainen". Halusimme selvittää minkälainen käsitys hakijoilla on optikoiden sukupuolijakaumasta. Vastakkaisilla väittämällä halusimme varmistaa lopputuloksen luotettavuutta. Kun samaa asiaa kysyttiin kahdesti eri lailla muotoiltuna ja eri suunnista lähestyen, pääsimme analysoimaan vastausten yhdenvertaisuuksia.

Kuvio 13. Hakijoiden mielikuvat optisen alan sukupuolijakaumasta.

“Optinen ala on miesvaltainen” -väittämän kanssa 36 % vastaajista oli täysin eri mieltä ja 41 % jonkin verran eri mieltä. 4 % oli jonkin verran samaa mieltä ja 19 % vastasi “En tiedä”. Vastaväittämää tarkasteltaessa 14 % vastaajista oli täysin tai jonkin verran eri mieltä siitä, onko optinen ala naisvaltainen. 45 % oli jonkin verran samaa mieltä ja 18 % täysin samaa mieltä. Jopa 23 % valitsi “En tiedä” -vaihtoehdon. Vastaukset näihin kahteen väittämään tukivat oletustamme siitä, että hakijat pitävät optista alaa naisvaltaisena. Monessa optikkoliikkeessä näkyy enemmän naisia työskentelemässä ja pääsykokeissa suurin osa hakijoista oli naisia. Näin ollen hakijoiden mielipide alan naisvaltaisuudesta on looginen. On mahdollista, että hakijat eivät ilman pääsykokeiden selkeää sukupuolijakaumaa olisivat osanneet vastata väittämiin niin voimakkaasti.

Optista alaa voidaan pitää naisvaltaisena, joten alalle hakeutuvilla on oikea mielikuva alan sukupuolijakaumasta. Vuonna 2017 optikkoina toimii yhteensä noin 1500 henkilöä, joista noin 85 % ovat naisia (Lindstedt 2017a).

Toisessa väittämäparissa asetimme “Optikon työ on yksitoikkoista” ja “Optikon työ on monipuolista” -väittämät vastakkain. Ensimmäiseen väittämän kanssa 64 % vastaajista oli täysin eri mieltä ja 28 % jonkin verran eri mieltä. Vain yksi vastaajista valitsi “En tiedä” -vaihtoehdon. 6 % vastaajista oli väittämän kanssa jonkin verran samaa mieltä. Vastaavasti “Optikon työ on monipuolista” -väittämän kanssa 58% vastaajista oli täysin samaa mieltä, 38 % jonkin verran samaa mieltä ja vain 4 % jonkin verran eri mieltä.

Optikon työn monipuolisuus riippuu työpaikasta. Optikon työkuvaan kuuluu näön tutkiminen, silmälasien korjaaminen ja piilolinssisovitus tekeminen. Tavallisten näöntutkimusten lisäksi optikko voi myös tehdä työnäkötarkastuksia. Jokainen näöntarkastus on aina erilainen, koska asiakkaat ja heidän näkökykynsä ovat yksilöllisiä. Optikon täytyy osata suositella asiakkaiden tarpeille soveltuvat linssit ja kehykset. Optikon työn monipuolisuus ja työnkuva riippuu pitkälti siitä, minkälaisen ammatillisen polun optikko itselleen valitsee. Esimerkiksi sairaalaoptikon työstä puuttuu myyminen, linssivalinta sekä korjaustyöt. Vastaavasti sairaalassa optikolle saattaa tulla haastavampia sekä kliinisesti mielenkiintoisempia tapauksia. Yrittäjänä optikon työnkuvaan lukeutuu hallinnolliset tehtävät, jolloin perinteisemmät näöntarkastukset saattavat jäädä vähemmälle. (Optikko n.d; Optometria n.d.)

Optikon työn vaativuudesta esitimme väittämän “Optikon työ vaatii matemaattisia taitoja”. Väittämän kanssa suurin osa oli jonkin verran samaa mieltä eli 60 % vastaajista

valitsivat tämän vaihtoehdon. 21 % oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä. 14 % olivat jonkin verran eri mieltä, 1 % täysin eri mieltä ja 4 % ei osannut ottaa kantaa. Optikon työ vaatii jonkin verran matemaattisia taitoja. Optikon täytyy osata laskea muun muassa pintavälin vaikutus voimakkuuteen, linssien prismavaikutus sekä näköalueet. Monelle laskutoimitukselle löytyy oma kaava, joten niitä ei välttämättä tarvitse aina muistaa ulkoa. Asiakaspalvelun kannalta on kuitenkin parempi, ettei asiakas joudu odottamaan, kun optikko etsii kaavoja ja painii laskutoimitusten kanssa. Hakijat osasivat vastata väittämään niin hyvin osittain todennäköisesti sen vuoksi, että valintakokeeseen kuuluu matematiikan osio. (Optikko n.d.; Optometria 2017; Sosiaali-, terveys ja liikunta- ja kauneusalan esivalintakoe 2017.)

4.3.5 Miespuolisten hakijoiden ominaispiirteet

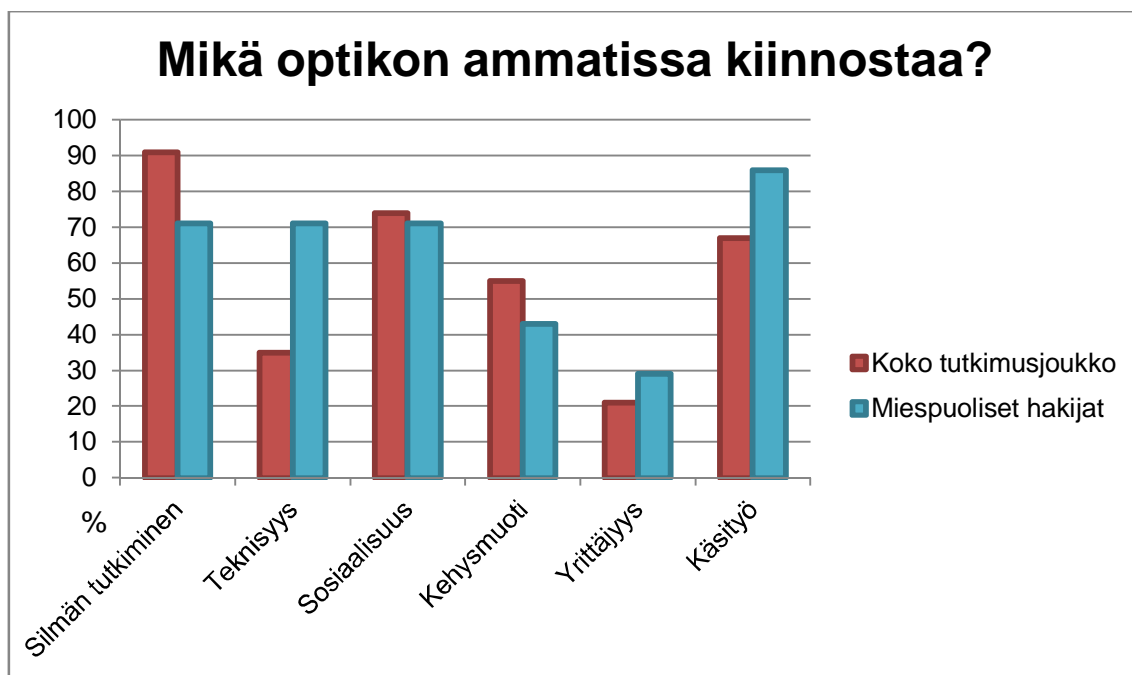
Vastaajista 91 % oli naisia, eli voidaan puhua selvästi enemmistöstä. Miehiä oli yhteensä seitsemän. Naisten ja miesten tuloksia ei voida suoraan verrata toisiinsa, koska naisten otos on huomattavasti kattavampi, ja näin ollen luotettavampi. Joitakin suuntaantavia vertailuja voidaan kuitenkin tehdä.

lältään miespuoliset hakijat olivat huomattavasti koko tutkimusjoukkoa vanhempia. Keski-ikäsi muodostui 26 vuotta, mikä on yli kolme vuotta vanhempi kuin koko joukon keski-ikä. Jokaisella miespuolisella hakijalla oli käytössään tai on aikaisemmin ollut käytössä silmälasit tai piilolinssit. 29 %:lla on aikaisempaa työkokemusta optiselta alalta. Näistä tuloksista voidaan todeta miespuolisilla hakijoilla olevan yhteys optiseen alaan todennäköisemmin kuin keskiverto hakijalla.

Miespuolisista hakijoista 26 % oli hakenut aikaisemmin optometrian tutkinto-ohjelmaan. Prosenttiosuus on yhdenvertainen koko tutkimusjoukon osuuteen. Eroa löytyi tulevaisuuden suunnitelmista; mikäli hakija ei tällä kertaa pääse opiskelemaan optometriaa, on miespuolisten hakijoiden suunnitelmat epäselkeämmät verrattuna koko tutkimusjoukkoon. 43 % miehistä ei ole vielä miettinyt, mitä tekee, jos opiskelupaikka optometrian tutkinto-ohjelmasta jää saamatta. Kaikkien hakijoiden vastaava prosenttiosuus oli vain 15 %.

Miespuoliset vastaajat ovat koko tutkimusjoukkoon verrattuna huomattavasti kiinnostuneempia teknologiasta. Kun 78 % hakijoista kuvaili itseään sosiaalisesti ja avoimeksi, miespuolisten hakijoiden vastaava luku jää alhaisemmaksi, 57 %:iin. Kaikki

miehet olivat saaneet tiedon tutkinto-ohjelmasta Metropolian www-sivuilta. Mielipiteet optikon ammatista olivat yhteneväiset koko tutkimusjoukon kanssa. Myös koulutusvalintaan vaikuttaneet tekijät ja niiden painoarvot olivat hyvin samanlaiset kaikkien hakijoiden kanssa. Oppilaitoksen sijainti Helsingissä sekä sattuma vaikuttivat miespuolisten hakupäätökseen hiukan enemmän verrattuna koko tutkimusjoukkoon. Vastaavasti optikon ammatin arvostus sekä palkka valmistumisen jälkeen vaikuttivat miehillä koulutusvalintaan hiukan vähemmän verrattaessa koko tutkimusjoukkoon.

Kuvio 14. Mikä optikon ammatissa hakijoita kiinnostaa.

5 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoite oli selvittää minkälaiset henkilöt päätyvät hakemaan optometrian tutkinto-ohjelmaan. Halusimme löytää hakijoita yhdistäviä tekijöitä. Opinnäytetyö toteutettiin kyselytutkimuksen muodossa kvantitatiivisena tutkimuksena. Kyselylomake oli huolella suunniteltu. Tutkimme eri tyylisiä lomakkeita ja pohdimme minkälaisilla kysymyksillä ja väittämillä saisimme vastauksia tutkimuskysymyksiimme. Pyysimme myös mielipiteitä opinnäytetyön ohjaajilta sekä muilta opiskelijoilta. Lopuksi testautimme lomakkeen juuri aloittaneilla opiskelijoilla, joilta saimme palautetta sekä parannusehdotuksia. Kysely suoritettiin pääsykokeista vastaavien luvalla valintakokeen kirjallisen osion ja haastatteluosion välissä.

Tutkimuksessa selvisi, että suurin osa optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevista on naisia ja enemmistöllä on taustalla ylioppilastutkinto. Valtaosa hakijoista on nuoria aikuisia, iältään keskimäärin 20–24 vuotta. Vaikka hypoteesimme hakijoiden yhteydestä optiseen alaan työkokemuksen tai sukulaisten kautta kumottiin, suurimmalla osalla hakijoista on kuitenkin yhteys optiseen alaan; suurin osa on vierailut optikkoliikkeessä jossain vaiheessa elämäänsä. Tämä voidaan päätellä siitä, että 65 %:lla hakijoista on käytössään silmälasit tai piilolinssit. Osalle hakijoista on myös suoritettu refraktiivista kirurgiaa. Kun lukuja verrataan koko väestön silmälasien käyttöön, voidaan todeta optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevien käyttävän silmälasia huomattavasti todennäköisemmin verrattuna muihin samaan ikäluokkaan kuuluviin.

Optometrian tutkinto-ohjelmaan hakevat ovat melko motivoituneita saavuttamaan opiskelupaikan juuri optiselta alalta. Jopa 45 % hakijoista ilmoitti hakevansa uudelleen, mikäli ei tällä hakukerralla pääse sisään. Hakijoista vain 3 % totesi, että todennäköisesti tämänkertainen hakukerta optometrian tutkinto-ohjelmaan jää heidän ainoakseen. 27 %:lle kevään 2017 yhteishaku ei ollut ensimmäinen hakukerta optometrian tutkinto-ohjelmaan. Korkea motivaatiotaso viittaa siihen, että päätös aloittaa optometrian opinnot on harkittu ja hakijoita ei voida suoralla kädellä luokitella pelkästään opiskelusuuntautuneiksi. Tulokset olivat vastakkaiset hypoteesin kanssa ja näin ollen asettamamme hypoteesi kumottiin.

Oma kiinnostus alaa kohtaan on vaikuttanut eniten hakupäätökseen. Lisäksi koulutusvalintaan vaikuttavia tekijöitä ovat olleet hyvät työllisyysnäkymät, arvostettu ammatti, hyvänä koettu palkka sekä oppilaitoksen sijainti Helsingissä. Ne hakijat, joilla oli työkokemusta optiselta alalta, arvioivat työkokemuksen vaikuttaneen hakupäätökseen melko paljon. Sen sijaan hakijat, joilla oli lähipiirissä optisen alan työntekijöitä, arvioivat vaikutuksen hakupäätökseen olleen erittäin vähäinen. Pääsykokeen ja sattuman vaikutus koulutusvalintaan oli erittäin vähäinen, mikä osaltaan tuki hakijoiden motivaatiosta saatuja tuloksia. Suurimmalle osalle hakijoista päätös hakea optometrian tutkinto-ohjelmaan on ollut harkittu ja tietoinen valinta, johon on myös oltu valmiita sitoutumaan. Hypoteesimme hakijoiden opiskelusuuntautuneisuudesta kumottiin.

Alalle hakeutuvien yhteisiä luonteenpiirteitä ovat sosiaalisuus, avoimuus ja halu auttaa ihmisiä. Harvemmat ovat kiinnostuneita yksin työskentelystä, matemaattisista aineista ja teknologiasta. Nämä tulokset olivat yhteneväiset hypoteesin kanssa. Optikon ammatissa eniten kiinnostaa silmien tutkiminen, sosiaalisuus ja käsityö. Vähemmän

kiinnostuneisuutta löytyy yrittäjyyteen ja teknisyyteen. Käsityön kiinnostavuus oli pienimuotoinen yllätys, jota emme osanneet ennen tutkimusta arvioida. Yrittäjyys puolestaan kiinnosti hakijoita huomattavasti vähemmän, kuin mitä olimme olettaneet.

Suurin osa hakijoista pitää optikon ammattia arvostettuna ja palkkaa hyvänä. Optikon työtä pidetään monipuolisena ja asiakaspalveluna. Ala nähdään naisvaltaisena, mikä vastaa myös todellisuutta. Mielikuvat optikon ammatista olivat melko positiivisia, ja yhdenvertaisia hypoteesien kanssa.

Tietoa koulutuksesta hakijat saivat selkeästi eniten Metropolian omilta www-sivuilta. Tiedonsaanti olisi kuitenkin voinut olla vastausten perusteella hieman helpompaa; ainakin vastauksissa oli selkeää hajontaa hakijoiden kesken. Lähes kolmasosa hakijoista olivat sitä mieltä, että optometrian tutkinto-ohjelmasta oli jonkin verran hankalaa saada tietoa. Suurin osa sai tiedon Metropolian omilta www-sivuilta, mutta esimerkiksi sosiaalisesta mediasta saatu tieto tutkinto-ohjelmasta jäi erittäin vähäiseksi. Metropolia www-sivuja olisi hyvä ylläpitää sekä kehittää sellaiseen suuntaan, että tieto on helpommin löydettävissä. Markkinointia voisi myös lisätä esimerkiksi sosiaalisessa mediassa, jotta tieto tutkinto-ohjelmasta tavoittaisi enemmän ihmisiä.

Alaa ei kovinkaan monelle hakijalle oltu suositeltu. Tämä voisi tarkoittaa sitä, että toisen asteen koulutuksen opinto-ohjaajat eivät suosittelle optista alaa kovinkaan herkästi. Optinen ala on pieni ja hakijoita on riittänyt mukavasti, mutta moni potentiaalinen hakija on voinut jäädä pois tiedonsaannin ja markkinoinnin vähäisyyden takia. Tällä hetkellä Metropolian www-sivut ovat hakijoille tärkein tiedonlähde optometrian tutkinto-ohjelmasta, mutta silti moni koki, että tieto ei ollut kovin helposti löydettävissä. Näitä tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää optometrian tutkinto-ohjelman laajemmassa markkinoinnissa opinto-ohjauksesta vastaaville henkilöille sekä itse hakijoille.

Olisimme toivoneet enemmän vastauksia miespuolisilta henkilöiltä, jolloin nais- ja mieshakijoiden mahdollisia eroavaisuuksia olisi voitu vertailla luotettavasti. Kaikki valintakokeisiin kutsutut vastasivat kyselyymme, joten tämä oli asia, johon emme itse voineet vaikuttaa. Koska miespuolisia hakijoita oli vain seitsemän, päädyimme jättämään eri sukupuolten vastauksien vertailun taka-alalle, ja keskityimme luomaan kuvaa keskivertohakijasta. Miesten vähäisestä materiaalista huolimatta tulimme tutkimuksen perusteella seuraavin päätelmiin; miespuolinen hakija on keskivertohakijaa vanhempi, kiinnostuneempi teknologiasta ja hänellä on todennäköisemmin aiempi yhteys optiseen

alaan. Lisäksi miesten suunnitelmat siltä varalta, mikäli opiskelupaikkaa ei tällä kertaa optometrian tutkinto-ohjelmasta saavuta, olivat epäselvemmät verrattuna koko tutkimusjoukkoon.

5.1 Tutkimuksen luotettavuus

Jotta tutkimuksesta olisi saatu vielä yksityiskohtaisemmat tulokset, olisi kyselylomakkeeseen täytynyt lisätä kysymyksiä. Päädyimme kuitenkin rajaamaan lomakkeen lyhyemmäksi, jotta saimme vastausajan pysymään kohtuullisena. Valintakokeet ovat jo valmiiksi stressaava tilanne, joten emme turhaan halunneet aiheuttaa hakijoille lisää stressiä liian pitkällä kyselylomakkeella. Lisäksi kysely toteutettiin valintakoepäivänä kahden eri osuuden välissä, joten olimme saaneet valintakokeista vastaavilta tarkan aikarajan oman tutkimuksemme toteuttamiseen.

Tutkimuksen pätevyyttä eli validiteettia on mietitty heti tutkimuksen suunnitteluvaiheesta asti. Validi tutkimus mittaa juuri sitä, mitä sen on tarkoitus mitata (Kvantitatiivisten menetelmien tietovaranto 2008). Koska tutkimuksemme kohdejoukko oli optometrian tutkinto-ohjelmaan opiskelemaan hakevat, valitsimme otokseksi helpoiten lähestyttävän ryhmän: Helsingin valintakokeisiin kutsutut hakijat. Tämä otos kattaa mielestämme hyvin tutkimuksemme kohdejoukon. Kyselylomaketta testautimme ja muokkasimme saavuttaaksemme mahdollisimman ymmärrettävän ja selkeän kysymyspatteriston. Paperinen kyselylomake valittiin kyselyn toteuttamistavaksi mahdollisimman suuren vastausprosentin saavuttamiseksi. Tämä osoittautui hyväksi valinnaksi; kaikki valintakokeisiin saapuneet vastasivat kyselylomakkeeseen. Neljä vastausta jouduimme sulkemaan pois lopullisesta analyysistä puutteellisesti täytetyn lomakkeen takia. Tämä oli oletettavaa, sillä paperinen kyselylomake luo tilanteen, jossa vastaaja voi epähuomiossaan tai tarkoituksella jättää vastaamatta joihinkin kysymyksiin. Lopullinen vastausprosentti oli kuitenkin 95%, johon olimme erittäin tyytyväisiä. Vastausvaihtoehdot esimerkiksi koulutusvalintaan vaikuttaneista tekijöitä valitsimme aikaisempien tutkimusten perusteella. Avoin kysymys aiheesta olisi tuonut tarkemmin esiin yksilöllisiä eroja. Tutkimustilanne oli kuitenkin tiukasti aikataulutettu, joten jouduimme tyytymään pelkästään strukturoituihin kysymyksiin vastausajan minimoimiseksi. Koska parilla olleet vastaukset syötettiin käsin sähköiseen muotoon, on mahdollista, että kirjaamisessa on tapahtunut yksittäisiä virheitä, jotka ovat voineet johtaa pienehköön mittausvirheeseen. Tätä mahdollista virhettä pyrittiin minimoimaan syöttämällä tulokset kolmessa eri osassa.

Lisäksi tulosten syöttämisen yhteydessä seurattiin ääri vastauksia sekä poikkeavuuksia, joiden oikeellisuus tarkistettiin heti.

Tutkimuksen reliabiliteettia eli luotettavuutta pyrimme vahvistamaan luomalla kyselylomakkeeseen muun muassa rinnakkaisväittämiä, joilla lähestyimme samaa ilmiötä kahdesta eri näkökulmasta. Näiden väittämäparien vastaukset korreloituivat hyvin keskenään, mikä on osoitus hyvästä reliabiliteetista. Lisäksi kyselylomakkeessa kysymme samaa asiaa useampaan kertaan eri kohdissa. Muun muassa hakijoiden mielenkiintoa yrittäjyyttä, käsitöitä sekä teknologiaa kohtaan mitataan useampaan kertaan. Eri kysymysten vastaukset olivat kaikki samansuuntaisia, joten tutkimuksemme kyky antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia voidaan katsoa hyväksi. (ks. esim. Tutkimuksen reliabiliteetti 2007.)

Noudatimme tutkimusta tehdessä ja analysoidessa hyvää tieteellistä käytäntöä. Kysely suoritettiin anonymisti ja vastaajille painotimme, että kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, eikä vastaaminen tai vastaamatta jättäminen vaikuta valintakokeiden lopputulokseen millään tavalla. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012.)

5.2 Jatkotutkimusehdotukset

Voidaan ajatella, että tutkimus on luotettava melko suuren otannan vuoksi. Kaikki Helsingin valintakokeisiin saapuneet hakijat vastasivat kyselyyn. Suurempi otanta olisi kuitenkin lisännyt luotettavuutta entisestään. Saman kyselytutkimuksen toteuttaminen useassa eri valintakoetilaisuudessa olisi tuonut suuremman otannan, ja todennäköisesti enemmän vastauksia miespuolisilta hakijoilta. Aikataulun takia emme kuitenkaan voineet suorittaa kyselyä myös syksyn 2017 valintakoetilaisuudessa, vaikka hetken mahdollisuutta pohdimme. Yksi jatkotutkimusehdotuksemme olisikin, että samankaltainen tutkimus tehtäisiin Oulun ammattikorkeakoulun hakijoille. Näin saataisiin tulokset myös toisen kaupungin hakijoista, jolloin tulosten vertaaminen olisi mielenkiintoista. Toinen jatkotutkimusehdotuksemme on, että tutkimus toistettaisiin optometrian hakijoille esimerkiksi viiden tai kymmenen vuoden päästä. Näin voitaisiin tutkia, ovatko hakijoiden asenteet optista alaa kohtaan muuttuneet ja muuttuuko hakijaprofiili ajan myötä. Lisäksi nähtäisiin, tuovatko mahdolliset muutokset tutkimusohjelman markkinoinnissa muutoksia myös hakijoiden joukkoon.

Tämä kyselytutkimus toteutettiin Helsingin valintakokeisiin kutsutuille. Luonnollisesti emme tällöin ole tavoittaneet kaikkia Metropolian optometrian tutkinto-ohjelmaan hakeneita, sillä valintakokeisiin kutsuttiin sähköisen esivalintakokeen perusteella vain parhaat pisteet saaneet hakijat. Tutkimus, joka olisi kattanut kaikki optometrian tutkinto-ohjelmaan hakeneet, olisi ollut lähes mahdotonta toteuttaa käytössä olleilla resursseilla. Kyselyyn vastanneista hakijoista 24 sai opiskelupaikan optometrian tutkinto-ohjelmasta. Olisi mielenkiintoista tutkia, kuinka nämä opiskelupaikan saavuttaneet eroavat taustatekijöiltään sekä motivaatioiltaan kaikista valintakokeisiin osallistuneista. Vaikka hypotesimme siitä, että monet hakijat ovat aiemmin työskennelleet optisella alalla tai heidän lähipiirissään on optisen alan työntekijä, kumottiin, on hyvinkin mahdollista, että nämä taustatekijät omaavat hakijat saavuttavat opiskelupaikan todennäköisemmin. Kolmas jatkotutkimusehdotus onkin, että optometriaa jo opiskelemaan päässeille toteutettaisiin samantyyppinen kyselytutkimus, jolloin saataisiin selvitettyä, pääsevätkö tietyn tyyppiset taustatekijät omaavat hakijat todennäköisemmin opiskelemaan optometriaa.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 2014/932. Annettu Helsingissä 14.11.2014.

Ammattioikeudet 2017. Valvira. Saatavana osoitteessa:
<<http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet>>. Luettu 5.8.2017.

AVO Ammatinvalintaohjelma n.d. TE-palvelut. Saatavana osoitteessa:
<<https://asiointi.mol.fi/avo/responsive/front-page.xhtml>>. Luettu 7.10.2017.

Flinkkilä, Saija 2017. Optometrian tutkintovastaava. Sähköpostiviesti 13.9.2017.

Forsman, Kati 2017. Suunnittelija, TKI-palvelut. Sähköpostiviesti 13.2.2017.

Houtsonen, Jarmo 2000. Identiteetin rakentuminen koulun symbolisessa järjestyksessä. Teoksessa Houtsonen, Jarmo, Kauppila, Juha & Komonen Katja (toim.): Koulutus, elämänkulku ja identiteetti. Kasvatussosiologisia avauksia suomalaisten oppimiseen. Joensuu: Joensuu University Press. 7–50.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Saatavana osoitteessa:
<https://moodle.metropolia.fi/pluginfile.php/498434/mod_resource/content/0/HTK_ohje_2012.pdf>. Luettu 20.8.2017.

Instrumentarium ja Franchise yrittäjyys n.d. Instru optiikka Oy. Saatavana osoitteessa:
<<http://instruoptiikka.fi/instrumentarium-ja-franchise-yrittajyys/>>. Luettu 12.10.2017.

Keskitämme toimintamme neljälle kampukselle n.d. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa: <<http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/kampukset/>>. Luettu 29.8.2017.

Kokoajaisten palkansaajien yleisin kuukausiansio 2500 euroa vuonna 2016, 2017. Tilastokeskus. Palkkarakenne. Saatavana osoitteessa:
<http://www.stat.fi/til/pra/2016/pra_2016_2017-09-21_tie_001_fi.html>. Luettu 19.9.2017.

Korkeakoulujen yhteishaun valintojen tulokset n.d. Opintopolku. Saatavana osoitteessa: <<https://opintopolku.fi/wp/valintojen-tuki/yhteishaku/korkeakoulujen-yhteishaku/korkeakoulujen-yhteishaun-valintojen-tulokset/>>. Luettu 17.9.2017.

Kvantitatiivisten menetelmien tietovaranto 2008. KvantiMOTV. Mittaaminen: Mittarin luotettavuus. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavana osoitteessa:
<<http://www.fsd.uta.fi/metelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html#validiteetti>>. Luettu 29.10.2017.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä 2007/1200. Annettu Helsingissä 7.12.2007.

Lehtonen, Rosa 1999. Tähtäimessä tulevaisuus. Tutkimus suomalaisista ammattikorkeakouluopiskelijoista. Helsinki: Opiskelijajärjestöjen tutkimussäätiö Otus.

Lerkanen, Jukka 2002. Koulutus- ja uravalinnan ongelmat. Koulutus- ja uravalinnan tavoitteen saavuttamista haittaavat ajatukset sekä niiden yhteys ammattikorkeakouluopintojen etenemiseen ja opiskelijoiden ohjaustarpeeseen. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 14. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Lindstedt, Soile 2017a. Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO ry järjestöpäällikkö. Sähköpostiviesti 12.10.2017.

Lindstedt, Soile 2017b. Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTO ry järjestöpäällikkö. Sähköpostiviesti 26.10.2017.

Manninen, Helmi & Sivonen, Marjaana 2008. Oma kokemus näkemisestä. Näönseulonta optometrian koulutusohjelmaan pyrkiville. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveysala. Optometrian koulutusohjelma.

Matilainen, Anna-Elina 2011. Silmälasien toimitusajat venyvät viikoiksi. Turun Sanomat. Saatavana osoitteessa:
<<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/225080/Silmalasiens-toimitusajat+venyvat+viikoiksi>>. Luettu 3.10.2017.

Metropolia Ammattikorkeakoulu - Osaamista ja oivallusta tulevaisuuden tekemiseen n.d. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa:
<<http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/>>. Luettu 1.9.2017.

Metropolia kiinnosti hakijoita korkeakoulujen yhteishaussa 2017. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa:
<http://www.metropolia.fi/ajankohtaista/uutiset/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=5852&cHash=d2c54eb4e461d52b57c91142534f37e7>. Luettu 12.9.2017.

Metropolian strategia 2020 n.d. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa:
<http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Metropolia_strategia_A4.pdf>. Luettu 12.9.2017.

Mikä on Opintopolku? n.d. Opintopolku, Opetushallitus. Saatavana osoitteessa:
<<https://opintopolku.fi/wp/opintopolku/tietoa-palvelusta/>>. Luettu 17.10.2017.

Miten haen ammattikorkeakouluun/yliopistoon? n.d. Studentum. Saatavana osoitteessa:
<https://www.studentum.fi/Miten_haen_ammattikorkeakouluun_yliopistoon__d9327.html>. Luettu 1.9.2017.

Oksanen, Miia 2014. Millä perusteilla peruskoulun päättävät nuoret tekevät koulutusvalintansa. Kasvatustieteen pro gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Saatavana osoitteessa:

<<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43945/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201408052286.pdf?sequence=1>>. Luettu 16.8.2017.

Optikko n.d. Ammattinetti. Saatavana osoitteessa:

<http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/311_ammatti?link=true>. Luettu 8.9.2017.

Optikoiden työehtosopimus 2017. Toimihenkilöliitto ERTO. Saatavana osoitteessa:

<[file:///C:/Users/User/Downloads/Optikoiden%20ty%C3%B6ehtosopimus%201.2.2017-31.1.2018%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Optikoiden%20ty%C3%B6ehtosopimus%201.2.2017-31.1.2018%20(2).pdf)>. Luettu 5.9.2017.

Optikon palkka 2017. Palkkavertailu. Saatavana osoitteessa:

<<https://palkkavertailu.com/palkka/optikko>>. Luettu 5.9.2017.

Optikko palkka n.d. Palkkalaskuri. Oikotie. Saatavana osoitteessa:

<<https://tyopaikat.oikotie.fi/palkkavertailu/Optikko>>. Luettu 5.9.2017.

Optometria 2017. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Opinto-opas. Saatavana

osoitteessa: <<http://opinto-opas-ops.metropolia.fi/index.php/fi/88094/fi/70309/SXE18K1/year/2017>>. Luettu 2.9.2017.

Optometria n.d. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa:

<<http://www.metropolia.fi/haku/koulutustarjonta-nuoret-sosiaali-ja-terveysala/optometria/>>. Luettu 2.9.2017.

Optometrismi (AMK), optometria, päivätoteutus n.d. Opintopolku. Saatavana

osoitteessa: <<https://opintopolku.fi/app/#!/korkeakoulu/1.2.246.562.17.68934016277>>. Luettu 2.9.2017.

Peterson, G. W, Sampson, J. P. Jr, Reardon, R. C. & Lenz, J. G. 1996. A cognitive information processing approach to career problem solving and decision making. Teoksessa Brown, D. & Brooks, L. (toim.): Career choice and development. San Francisco: Jossey-Bass. 423–475.

Saari, Juhani, Aarnio, Leo & Rytönen, Maria 2015. Kolme näkökulmaa koulutuksen valikoituvuuteen. Nuorten koulutusvalinnat tilastojen ja kertomusten valossa. Otus 51/2015. Helsinki: Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus. Saatavana osoitteessa: <<https://drive.google.com/file/d/0Bz1V9P-a-cT2VUJpeTNHQkluTUU/view>>. Luettu 25.9.2017.

Silmälasiä käyttötutkimus 2014. Taloustutkimus Oy. Saatavana osoitteessa:

<<https://www.naery.fi/wp-content/uploads/silmalasiien-kaytto-omnibus-2014-raportti.pdf>>. Luettu 3.10.2017.

Sosiaali-, terveys- ja liikunta- ja kauneusalan esivalintakoe 2017. SOTELI. Saatavana

osoitteessa: <<http://soteli.metropolia.fi/>>. Luettu 3.5.2017.

Suomessa asuvien 13–29-vuotiaiden nuorten sosiaalisen median palveluiden käyttäminen ja läsnäolo 2016. ebrand Suomi Oy & Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut. Saatavana osoitteessa: <<http://www.ebrand.fi/somejanuoret2016/>>. Luettu 17.10.2017.

Tenhunen-Marttala, Päivi 2014. Oppijan polun kuvaus / opetussuunnitelma kuvaus. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa: <<https://wiki.metropolia.fi/pages/viewpage.action?pageId=92083774>>. Luettu 24.8.2017.

Tietoa Specsaversista n.d. Specsavers. Saatavana osoitteessa: <<https://www.specsavers.fi/specsavers/specsavers-suomi>>. Luettu 12.10.2017.

Toimiminen terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä 2016. Valvira. Saatavana osoitteessa: <http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/opiskelijat/toimiminen_terveydenhuollon_ammattihenkilon_tehtavissa>. Luettu 10.10.2017.

Tutkimuksen reliabiliteetti 2007. Ylemmän AMK-tutkinnon metodifoorumi. Virtuaali ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa: <<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464185783/1194413792643/1194415307356.html>>. Luettu 29.10.2017.

Tuulio-Henriksson, Annamari 2011. Kognitiivisen toimintakyvyn arviointi väestötutkimuksissa. Toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallinen asiantuntijaverkosto. Saatavana osoitteessa: <http://www.thl.fi/toimia/tietokanta/media/files/suositus/2011/01/26/S006_suositus_vt_kognitio_110126.pdf>. Luettu 25.9.2017.

Tynjälä, Päivi 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena: konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä.

Vuorinen, Päivi, Mäkinen, Raimo & Valkonen, Sakari 2000. Keitä opiskelijoiksi ammattikorkeakouluun? Ammattikorkeakouluun hakeutuminen ja opiskelijavalinnan tulos. Tutkimuslauseita 10. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.

Vuorinen, Päivi & Valkonen, Sakari 2003. Ammattikorkeakouluun vai yliopistoon? Korkeakoulutukseen hakeutumisen orientaatiot. Tutkimuslauseita 18. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.

Vuosikatsaus 2015. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa: <<http://www.metropolia.fi/tietoa-metropoliasta/vuosikatsaus-2015/>>. Luettu 25.9.2017.

Yhteishaku, syksy 2017: Ammattikorkeakoulujen valintakoe yhteistyö, sosiaali- ja terveysala n.d. Tampereen Ammattikorkeakoulu. Saatavana osoitteessa: <<http://www.tamk.fi/web/tamk/sosiaali-ja-terveysalan-valintakoe-yhteistyo>>. Luettu 12.10.2017.

Yli-Koski, Johanna 2004. "Aika moni asia on vaikuttanut mutta lopullinen päätös on oma!" Keskiasteen koulutuspaikan valinta yhdeksäsluokkalaisten kertomana. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitos. Saatavana myös sähköisesti osoitteessa:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/8875/URN_NBN_fi_jyu-200524.pdf?sequence=1>. Luettu 16.8.2017.

Kyselylomake

1

Kyselylomake

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää hakijoiden taustoja ja syitä mielenkiinnolle optometrian alaa kohtaan. Kyselytutkimus toteutetaan osana Metropolia ammattikorkeakoulun optometrian tutkinto-ohjelman opinnäytetyötä. Opinnäytetyö julkaistaan syksyllä 2017 Theseus-verkkopalvelussa. Vastaaminen kestää noin 5 minuuttia.

Luottamuksellisuus

Tutkimuksen tulokset ovat täysin luottamuksellisia ja niitä käsitellään niin, ettei yksittäisten henkilöiden henkilöllisyys tai vastaukset erotu joukosta.

Suostumus

Ymmärrän että voin lopettaa kyselyyn vastaamisen koska tahansa.

Ymmärrän, että osallistuminen on vapaaehtoista ja että osallistuminen tai osallistumatta jättäminen ei vaikuta valintakokeen tuloksiin ja opiskelijavalintaan.

1. Ikä _____ v.

2. Sukupuoli:

Nainen

Mies

Muu/En halua kertoa

3. Onko sinulla silmälasit ja/tai piilolinssit? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Kyllä

Ei

Minulle on tehty silmien taittovirheleikkaus

On ollut aikaisemmin, mutta en käytä tällä hetkellä

4. Pohjakoulutus, voit valita useamman vaihtoehdon:

Ylioppilastutkinto

Ammatillinen toisen asteen koulutus

Korkeakoulututkinto

Muu, mikä: _____

5. Onko sinulla työkokemusta optiselta alalta?

Kyllä

Ei

6. Mikäli vastasit kysymykseen numero 5 kyllä, missä työskentelet/olet työskennellyt?

Optikkoliikkeessä

Linssihiomossa

Muualla, missä: _____

7. Onko lähipiirissäsi optisen alan työntekijöitä?

Kyllä

Ei

8. Oletko hakenut opiskelemaan optometriaa aikaisemmin?

Kyllä. Kuinka mones hakukerta tämä on? _____

En

9. Mikäli et pääse tällä kertaa opiskelemaan optometriaa, aiotko hakea uudelleen?

Kyllä, tulen hakemaan uudelleen

Haen uudelleen, mikäli jään ilman mieluisaa muun alan opiskelupaikkaa

En todennäköisesti hae uudelleen

En ole vielä miettinyt asiaa

Muu, mikä: _____

10. Seuraavista vaihtoehdoista, minkä koet eniten kuvailevan itseäsi? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Olen sosiaalinen ja avoin

Työskentelen mieluiten yksin

Olen kiinnostunut matemaattisista aineista

Olen kiinnostunut teknologiasta

Pidän käsitöiden tekemisestä

Haluan auttaa ihmisiä

Olen kiinnostunut myyntityöstä

11. Kuinka paljon seuraavat asiat vaikuttivat hakupäätökseesi? Ympyröi jokaisen kysymyksen kohdalla omaa näkemystäsi parhaiten vastaava vaihtoehto.

1 = Ei vaikuttanut ollenkaan, 2 = Vaikutti jonkin verran, 3 = Vaikutti paljon, 4 = Vaikutti erittäin paljon

	Ei vaikuttanut ollenkaan	Vaikutti jonkin verran	Vaikutti paljon	Vaikutti erittäin paljon
Oma kiinnostus optista alaa kohtaan	1	2	3	4
Sukulaisella on optisen alan koulutus	1	2	3	4
Oppilaitoksen sijainti Helsingissä	1	2	3	4
Olen ollut/olen optisella alalla töissä	1	2	3	4
Optista alaa suositeltiin minulle	1	2	3	4

Jatkuu seuraavalla sivulla

3

	Ei vaikuttanut ollenkaan	Vaikutti jonkin verran	Vaikutti paljon	Vaikutti erittäin paljon
Sattuma	1	2	3	4
Optikon ammatti on mielestäni arvostettu	1	2	3	4
Optisen alan hyvät työllisyysnäköymät	1	2	3	4
Optikolla on hyvä palkka valmistumisen jälkeen	1	2	3	4
Mahdollisuus yrittäjyyteen	1	2	3	4
Optometrian valintakoe on helppo	1	2	3	4

12. Mikä optikon ammatissa sinua eniten kiinnostaa? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Silmän tutkiminen (näöntarkastus, lääketiede, silmäsairaudet)
- Teknisyys (tekniset laitteet, kuvantaminen)
- Sosiaalisuus (asiakaspalvelu, myyntityö)
- Kehysmuoti
- Yrittäjyys
- Käsityö (kehysten korjaus, linssien hionta, silmälasien kokoaminen)

13. Mistä sait tietää optometrian tutkinto-ohjelmasta? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- Koulutusoppaasta
- Hakutoimistosta
- Metropolian www-sivuilta
- Ystävältä tai sukulaiselta
- Työvoimatoimistosta
- Opinto-ohjaajalta
- Mainoksista tai ilmoituksista lehdissä/TV:ssä/yms.
- Sosiaalisesta mediasta
- Muualta, mistä: _____

Jatkuu seuraavalla sivulla

14. Seuraavaksi esitämme muutamia väittämiä. Ympyröi *jokaisen* kysymyksen kohdalla omaa näkemystäsi parhaiten vastaava vaihtoehto.

1 = Täysin eri mieltä, 2 = Jonkin verran eri mieltä, 3 = Jonkin verran samaa mieltä, 4 = Täysin samaa mieltä, 5 = En tiedä

	Täysin eri mieltä	Jonkin verran eri mieltä	Jonkin verran samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En tiedä
Optikon työllisyysnäkömät ovat hyvät	1	2	3	4	5
Optinen ala on miesvaltainen	1	2	3	4	5
Optikon ammatti on arvostettu	1	2	3	4	5
Optikon palkka valmistumisen jälkeen on hyvä	1	2	3	4	5
Optikon työ on yksitoikkoista	1	2	3	4	5
Optikon työ vaatii matemaattista lahjakkuutta	1	2	3	4	5
Optikon työ on monipuolista	1	2	3	4	5
Optometrian koulutusohjelmasta oli helppo löytää tietoa	1	2	3	4	5
Optinen ala on naisvaltainen	1	2	3	4	5
Optikon työ on asiakaspalvelua	1	2	3	4	5

Kiitos vastauksesta!